EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 18. 10. 2022
COM(2022) 547 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Stav energetickej únie 2022

[na základe nariadenia (EÚ) 2018/1999 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy]

1. ÚVOD A HLAVNÉ BODY

Táto správa o stave energetickej únie sa zaoberá najnovším politickým vývojom a opisuje sa v nej pokrok dosiahnutý na úrovni Únie pri plnení zámerov energetickej únie vrátane cieľov Únie v oblasti energetiky a klímy do roku 2030. **V správe za rok 2022 sa bilancuje reakcia EÚ v oblasti energetickej politiky na súčasnú energetickú krízu** a podrobne sa zaoberá ich rozsahom, predpokladanými vplyvmi a konzistentnosťou. K tejto správe sú priložené návrhy zaoberajúce sa cenami energií a bezpečnosťou dodávok pred tohtoročnou zimou.

Nevyprovokovaná a neodôvodnená vojenská agresia Ruska proti Ukrajine úplne narušila trhy s energiou, čo vyvolalo cenovú volatilitu a energetickú neistotu po celom svete s vplyvmi a dôsledkami na energetický systém EÚ. EÚ a jej členské štáty **dynamicky pretvárajú svoje energetické stratégie** tak, aby odzrkadľovali nové geopolitické skutočnosti a riešili potrebu cenovo dostupnej energie. Zahŕňa to zintenzívnené opatrenia na zvýšenie dodávok plynu od dôveryhodných partnerov EÚ. **Rekordne vysoké ceny energií** od druhej polovice roka 2021 ešte viac prehĺbil konflikt, a to v dôsledku využívania dodávok energie ako zbrane zo strany Ruska, a výrazne na ne vplývali aj rekordne vysoké teploty počas letného obdobia. Je nevyhnutné **urýchliť prechod na čistú energiu a čo najskôr ukončiť závislosť od energií z Ruska**[1], a to ešte pred koncom tohto desaťročia[2].

Kľúčovým novým prvkom európskej politickej reakcie na túto bezprecedentnú situáciu je **plán REPowerEU**[3], ktorý Komisia predložila v máji 2022 a ktorý vychádza z úplnej realizácie Európskej zelenej dohody. Súčasťou plánu prijatého v novom spoločnom oznámení o vonkajšej energetickej angažovanosti EÚ[4] je súbor integrovaných opatrení na **úsporu energie**, **diverzifikáciu a zabezpečenie dodávok energie**, **zintenzívnenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov** a **rozumné kombinovanie investícií s reformami**. Plánom REPowerEU sa zvyšuje ambícia legislatívnych návrhov balíka **Fit for 55** v oblasti energetickej účinnosti a obnoviteľných zdrojov energie, ktoré sa v súčasnosti nachádzajú v pokročilej fáze legislatívnych rokovaní.

Plánu REPowerEU prechádzali návrh **nariadenia o skladovaní plynu**[5], ktorý spoluzákonodarcovia prijali 27. júna 2022, a zriadenie **energetickej platformy EÚ** v apríli 2022. Rýchlo sa naň nadviazalo núdzovými zásahmi vrátane oznámenia s názvom **Úspora plynu pre bezpečnú zimu**[6], **nového legislatívneho nástroja** a **európskeho plánu na zníženie dopytu po plyne** s cieľom znížiť do nadchádzajúcej jari dopyt po plyne v Európe o 15 %, ako aj návrhu **nariadenia o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie**[7], ktorý bol 30. septembra politicky schválený na mimoriadnom zasadnutí Rady pre energetiku. V prílohe I sa uvádza prehľad opatrení prijatých od októbra 2021 v súvislosti s rastúcimi cenami energie.

V správe o stave energetickej únie za rok 2022 sa zdôrazňuje, že **energetická únia** pomôže urýchliť realizáciu Európskej zelenej dohody, podporí energetickú bezpečnosť a cenovú

[1] Vyhlásenie z Versailles hláv štátov a vlád (10. a 11. marca 2022), s. 5; závery Európskej rady z 24. – 25. marca 2022, odsek 15.
[2] Oznámenie o pláne REPowerEU [COM(2022) 108 final – 8. marca 2022], s. 2.
[3] COM(2022) 230 final.
[4] JOIN(2022) 23 final.
[5] COM(2022) 135 final.
[6] COM(2022) 360 final.
[7] COM(2022) 473 final.

dostupnosť, bude podnetom k využívaniu energií z obnoviteľných zdrojov a podporia sa ňou úspory energie a opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti. Správa sa zároveň podrobne zaoberá podporou EÚ pre susedov a novými partnerstvami, ktoré sa vytvorili na zrýchlenie globálnej ekologickej a spravodlivej energetickej transformácie.

Komisia spolu s touto správou uverejňuje energetické prehľady každého členského štátu, v ktorých sa uvádza komplexný obraz o ich energetickej situácii. Čoskoro sa uverejnia sprievodné prílohy k správe o stave energetickej únie za rok 2022:

- Správa týkajúca sa dotácií na energiu v EÚ za rok 2022,
- Správa EÚ o pokroku klimatických opatrení za rok 2022,
- Správa o dosahovaní cieľov na rok 2020 v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov za rok 2022,
- Správa o dosahovaní cieľov na rok 2020 v oblasti energetickej efektívnosti za rok 2022,
- Usmernenie o rozdelení nákladov a prínosov v rámci cezhraničných projektov spolupráce v oblasti energií z obnoviteľných zdrojov,
- Správa o výkonnosti podpory elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, ktorá sa udelila prostredníctvom postupov obstarávania,
- Správa o pokroku v oblasti konkurencieschopnosti technológií čistej energie;
- Správa o kvalite paliva,
- Správa o fungovaní trhu s uhlíkom (ETS).

Stav energetickej únie za rok 2022 – kľúčové zistenia

- ***Súčasné vysoké a nestále ceny energií majú vplyv na spotrebiteľov*** *vo všetkých členských štátoch EÚ, pričom postihujú nielen domácnosti s nízkymi príjmami, ale aj domácnosti s nižšími strednými príjmami, MSP a priemysel. V rokoch 2019 až 2022 sa podiel výdavkov na energie[8] vo všetkých členských štátoch EÚ zvýšil v priemere o viac ako o tretinu, pričom v niektorých krajinách sa tento podiel takmer zdvojnásobil[9]. Podľa údajov Eurostatu približne 35 miliónov občanov Únie (približne 8 % obyvateľstva EÚ) nebolo v roku 2020 schopných primerane vykurovať svoje domácnosti. Prudké zvýšenie cien energií, ktoré sa začalo v roku 2021 a ktoré sa zintenzívnilo v dôsledku ruskej invázie na Ukrajinu vo februári 2022, pravdepodobne viedlo spolu s vplyvom krízy spôsobenej ochorením COVID-19 k zhoršeniu už tak náročnej situácie mnohých občanov Únie.*

- ***Všetky členské štáty zaviedli opatrenia na riešenie vyšších cien energií.*** *Vnútroštátne sprievodné opatrenia v súvislosti so súborom nástrojov Komisie s názvom* ***„Boj s rastúcimi cenami energie: súbor nástrojov pre opatrenia a podporu“ z októbra 2021[10]*** *sa prijali s cieľom odvrátiť krízovú situáciu. Napríklad sa stanovili regulované ceny/sociálne tarify; zaviedli sa energetické poukážky a dočasné dotácie pre súkromných a komerčných spotrebiteľov (vrátane MSP a priemyslu). Zníženie daní súvisiacich s energiami a sieťových poplatkov predstavujú ďalšie kľúčové opatrenia, ktoré členské štáty prijali na zmiernenie vplyvu vyšších cien energií na koncového spotrebiteľa. Vo viacerých prípadoch ich predstavujú dotácie na fosílne palivá, ktoré sa môžu dotknúť cieľov a záväzkov EÚ.*

8 Nezahŕňa to náklady na palivo na účely dopravy.
9 Európska komisia (pripravuje sa): Správa o cenách energií a nákladoch na energie za rok 2022.
10 COM(2021) 660 final.

- ***Naplnenie zásobníkov plynu v EÚ presiahlo do polovice októbra 91 %**. V 14 členských štátoch uskladnenie presiahlo 80 % už 5. októbra 2022, a to v dostatočnom časovom predstihu pri dosahovaní cieľa uskladniť plyn na úrovni 80 % do 1. novembra 2022.*

- ***Podiel plynu z ruských plynovodov na dovoze EÚ klesol zo 41 %** v roku 2021 **na 9 %** v septembri 2022. Skvapalnený zemný plyn **(LNG) je v súčasnosti kľúčovým zdrojom dodávok**, pričom predstavuje **32 % celkového čistého dovozu plynu do EÚ**.*

- ***Pri dotáciách na ropu, uhlie a plyn bol v roku 2021 zaznamenaný mierny nárast**, pričom dotácie na výrobu elektriny z fosílnych palív vykazovali pokles, zatiaľ čo dotácie na fosílne palivá sa celkovo udržali na pomerne stabilnej úrovni. **Dotácie na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov** dosiahli v roku 2020 nárast o 7 %, pričom **v roku 2021 opätovne mierne poklesli**. **Pri dotáciách na energetickú efektívnosť** bol v roku 2020 zaznamenaný pokles, v **roku 2021 však opätovne vykazovali nárast**.*

- ***Únia významne prekročila cieľ znížiť emisie do roku 2020** stanovený podľa Rámcového dohovoru Organizácie Spojených národov o zmene klímy, pričom v roku 2020 dosiahla zníženie domácich čistých emisií skleníkových plynov (okrem LULUCF[11]) o 32 % v EÚ. Z predbežných odhadov vyplýva, že v roku 2021 sa očakáva opätovný nárast emisií, ktoré však naďalej vykazujú pokles v porovnaní s úrovňami pred pandémiou.*

- ***Ciele EÚ v oblasti energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie do roku 2020 sa prekročili.** Konečná energetická spotreba na úrovni 5,4 % a primárna energetická spotreba na úrovni 5,8 % boli nižšie ako príslušné ciele do roku 2020. EÚ dosiahla podiel energie z obnoviteľných zdrojov na hrubej konečnej energetickej spotrebe vo výške 22,1 %, čím presiahla cieľový podiel na úrovni 20 % v zmysle smernice o obnoviteľných zdrojoch energie z roku 2009.*

- ***Zvýšenie využívania energií z obnoviteľných zdrojov nahradilo v roku 2019 približne 155,6 Mtoe a v roku 2020 približne 164,6 Mtoe energie z fosílnych palív.** Zodpovedá to úsporám v hodnote **43,5 miliardy EUR, ktoré EÚ vznikli vďaka nepoužívaniu fosílnych palív**, v roku 2019 a **34,6 miliardy EUR** v roku 2020.*

- ***EÚ vyrobila** od mája do augusta 2022 **rekordných 12 % svojej elektrickej energie zo slnečnej energie** a **13 % z veternej energie**. Prvé informácie naznačujú, že rok **2022 bude pre európsky trh so slnečnými fotovoltickými zariadeniami (FV) rekordným rokom** s ročným nárastom zavádzania na najväčších trhoch členských štátov EÚ o 17 – 26 %. **Výroba elektrickej energie z vodných zdrojov však v lete roku 2022 zaznamenala v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi pokles zo 14 % na 11 %** z dôvodu nízkych hladín vôd v riekach a nádržiach v dôsledku sucha.*

- ***Očakáva sa, že podiel obnoviteľných zdrojov energie na energetickom mixe zaznamená nárast z 37 % v roku 2021 na 69 % v roku 2030.** S cieľom urýchliť tento proces sa musia prioritne riešiť **ťažkopádne procesy povoľovania, otázky integrácie siete a ťažkosti v dodávateľských reťazcoch**.*

- *EÚ naďalej zostáva na čele výskumu čistej energie, pričom členské štáty postupne zvyšujú verejné investície do výskumu a inovácií, a potvrdila si vedúce postavenie v oblasti*

[11] Využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo.

technológií, ako je veterná energia na mori. Na posilnenie konkurencieschopnosti EÚ sú však potrebné ***väčšie verejné a súkromné investície do výskumu a inovácií****, ako aj intenzívnejšie* ***činnosti zdokonaľovania a využívania****.*

- *Existuje významná potreba* ***zvýšiť možnosti financovania na úrovni EÚ a na vnútroštátnej úrovni, pokiaľ ide o európsky vodíkový hodnotový reťazec****. Na podnecovanie prílevu súkromných investícií do sektora vodíka sa v rámci mechanizmu dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu schválili verejné investície do vodíkového hodnotového reťazca vo výške 10,6 miliardy EUR. Približne 10,6 miliardy EUR sa uvoľní na podporu vodíkových projektov v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. Výrobcovia elektrolyzérov v Európe sa zaviazali k* ***desaťnásobnému navýšeniu svojich kapacít na výrobu elektrolyzérov na 17,5 GW do roku 2025****.*

- ***Členské štáty vykonávajú opatrenia na podporu energetickej efektívnosti vo všetkých sektoroch.*** *V priemysle majú v súčasnosti podniky povinnosť v niektorých prípadoch vykonať odporúčania energetického auditu, ak je obdobie návratnosti kratšie ako päť rokov. Opatreniami na využívanie odpadového tepla sa využíva výrazný potenciál na úspory. Členské štáty vykonávajú opatrenia na energetickú obnovu vrátane programov zameraných na sociálne bývanie a boj proti energetickej chudobe, modernizáciu verejných budov, najmä škôl, univerzít a infraštruktúry zdravotnej starostlivosti.*

2. POSILŇOVANIE ENERGETICKEJ BEZPEČNOSTI, DIVERZIFIKÁCIA A URÝCHLENIE REALIZÁCIE EURÓPSKEJ ZELENEJ DOHODY

Ceny plynu a elektrickej energie dosiahli v roku 2022 historicky najvyššiu úroveň. V uplynulom roku ceny elektriny v Európe rýchlo vzrástli na oveľa vyššiu úroveň ako v posledných desaťročiach. Tento vývoj je neoddeliteľne spätý s vysokou cenou plynu, čo zvyšuje cenu elektrickej energie vyrábanej v plynových elektrárňach. **Ceny začali prudko rásť v druhej polovici roka 2021** po tom, ako došlo k oživeniu svetového hospodárstva po zmiernení obmedzení v dôsledku ochorenia COVID-19. Túto situáciu následne zhoršila invázia Ruska na Ukrajinu.

Výroba elektriny v EÚ sa zároveň nachádzala pod bežnou úrovňou. Rekordné teploty počas tohto leta boli príčinou dopytu po energii na chladenie a umocnili tlak na výrobu elektriny v dôsledku sucha (spôsobujúc problémy pri výrobe elektriny z vodných zdrojov) a vysokých teplôt vody (vedúc k ťažkostiam pri výrobe jadrovej energie). **Extrémne poveternostné podmienky a ich dôsledky na vodu tak prispeli k nedostatku energie a jej vysokým cenám**, čo predstavuje záťaž pre spotrebiteľov, podniky a priemysel a tlmí oživenie hospodárstva. Ďalšie tlaky na dodávky energií a ceny potravinových komodít zvyšujú **globálne inflačné tlaky a oslabujú kúpnu silu domácností** a hospodárstva.

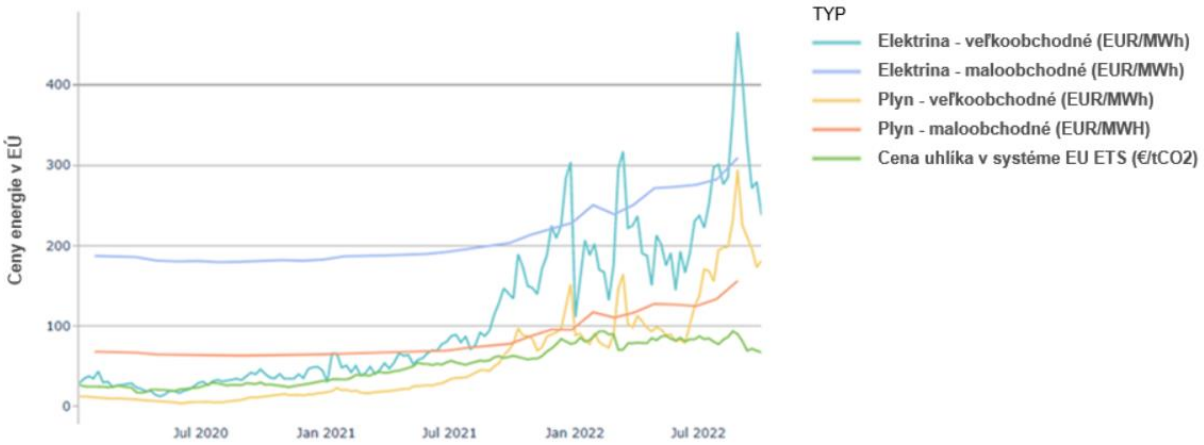

Graf 1. Veľkoobchodné a maloobchodné ceny plynu a elektriny a ceny uhlíka v EÚ. Zdroje: Platts, VaasaETT.

Návrh **Komisie** zo 14. septembra na **nariadenie o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie** získal v rekordnom čase politický súhlas v rámci Rady pre energetiku, konkrétne 30. septembra. Stanovuje sa v ňom **cieľ celkového zníženia dopytu po elektrine** od všetkých spotrebiteľov so zameraním na zníženie dopytu počas hodín s najvyššou cenou, **príjmový strop pre inframarginálne technológie** a **solidárny príspevok z nadmerných ziskov** vytváraných z činností v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií. **Príjmy by** vyberali členské štáty a **presmerovali** by ich **na spotrebiteľov energie**, najmä na **zraniteľné domácnosti**, **ťažko zasiahnuté podniky** vrátane MSP a **energeticky náročné priemyselné odvetvia**. Zároveň sa v ňom rozširuje súbor nástrojov pre ceny energie dostupných pre členské štáty na podporu spotrebiteľov, ktorými by sa umožnili regulované ceny elektriny pod úrovňou nákladov a rozšírenie regulovaných cien tak, aby sa vzťahovali aj na malé a stredné podniky.

V nadväznosti na toto opatrenie na zníženie cien elektriny Komisia 18. októbra navrhla súbor opatrení na **zmiernenie cien zemného plynu a posilnenie solidarity medzi členskými štátmi**. Komisia navrhla poskytnúť EÚ právne nástroje na **spoločný nákup plynu**, zabezpečenie tokov plynu tam, kde je to potrebné, a na posilnenie schopnosti EÚ rýchlo reagovať v prípade núdze stanovením **štandardných pravidiel pre dvojstranné dohody o solidarite** pre tie členské štáty, ktoré ich ešte neuzavreli. S cieľom zmierniť ceny plynu by agentúra ACER mala mať za úlohu vypracovať **novú doplňujúcu referenčnú hodnotu pre potreby nákupu LNG**. Okrem toho s cieľom reagovať na prebiehajúcu energetickú krízu Komisia navrhuje zaviesť mechanizmus na **obmedzenie cien prostredníctvom hlavnej európskej burzy plynu**, TTF, ktorý sa má v prípade potreby aktivovať.

Komisia pozorne monitoruje pokrok **prebiehajúcich posúdení primeranosti, ktoré by mali poskytnúť prehľad konkrétnych rizík týkajúcich sa tejto zimy**, a diskutuje o nich s členskými štátmi. Tieto posúdenia sú založené na najaktuálnejších opatreniach a zdrojoch týkajúcich sa stavu výroby počas zimy, ako aj opatreniach potrebných na riešenie konkrétnych rizík. Takéto opatrenia by mali v plnom rozsahu rešpektovať vnútorný trh, keďže cezhraničný obchod je nielen základným prvkom vnútorného trhu, ale aj kľúčovou vlastnosťou európskej solidarity v oblasti elektriny a plynu. Každé neprimerané obmedzenie môže preto ohroziť bezpečnosť dodávok elektrickej energie členských štátov, regiónov a EÚ.

2.1. DODÁVKY ENERGIE

Rusko od začiatku invázie na Ukrajinu manipulovalo s dodávkami plynu s cieľom oslabiť solidaritu a energetickú bezpečnosť EÚ. Celkovo je čiastočným alebo úplným

znížením dodávok priamo postihnutých 13 členských štátov[12], pričom **päť členských štátov** (Bulharsko, Poľsko, Litva, Lotyšsko a Fínsko) **už nedostáva žiadne dodávky plynu** z Ruska. **Spoločnosť Gazprom do začiatku septembra postupne zastavila tok plynu** cez plynovod Nord Stream 1, pričom nedávne incidenty späté s plynovodmi Nord Stream 1 a 2 boli pre Úniu varovným signálom, aby posilnila bezpečnosť dodávok a zvýšila pripravenosť na riešenie závažných prerušení dodávok. Energetický systém EÚ je odolný, a to aj v súvislosti s hybridnými hrozbami. Nad rámec energetickej bezpečnosti v oblasti dodávok však musíme naďalej vynakladať úsilie v oblasti ochrany kritickej infraštruktúry a kybernetickej bezpečnosti. Nepretržitá manipulácia s **dodávkami plynu** do EÚ viedla k citeľnému zníženiu ruského podielu na našom dovoze plynovodmi. Zatiaľ čo Ruská federácia v roku 2021 dodala 41 % z celkového dovozu zemného plynu do EÚ, **podiel plynu na dovoze z ruských plynovodov klesol do septembra 2022 na 9 %**.

Vykonávaním plánu REPowerEU a vonkajšej energetickej stratégie EÚ sa postupné znižovanie ruských dodávok od začiatku vojny kompenzovalo zvýšením alternatívnych dodávok plynu vďaka úspešnému úsiliu o oslovenie našich medzinárodných partnerov. V období od januára do júla sa dodávky skvapalneného zemného plynu (LNG) z iných krajín ako z Ruska zvýšili o 19 mld. m^3 a o 14 mld. m^3 prostredníctvom plynovodov. **LNG je v súčasnosti kľúčovým zdrojom dodávok a predstavuje 32 % celkového čistého dovozu plynu.** Hlavnými dodávateľmi do EÚ sú Nórsko a USA.

Komisia sa zároveň rozhodla konať, pokiaľ ide o hlavný prvok pripravenosti na zimu: **zásobu plynu**. V nariadení o skladovaní plynu sa stanovuje cieľová hodnota zásoby plynu na úrovni aspoň 80 % do novembra 2022. **Úroveň naplnenia zásobníkov plynu v EÚ** bola do polovice októbra nad 91 % a v 14 členských štátoch skladovanie plynu presiahlo 80 % už 5. októbra 2022. Všetky členské štáty sú z hľadiska naplnenia zásobníkov na správnej ceste, pričom Komisia naďalej pokračuje vo svojej práci na vykonávaní nariadenia s cieľom zabezpečiť, aby žiaden zo štátov nemal ťažkosti pri dosahovaní uvedených cieľových hodnôt.

Určité ďalšie prerušenia postihli aj dodávku elektrickej energie v EÚ. Zatiaľ čo EÚ vyrobila od mája do augusta 2022 rekordných 12 % svojej elektrickej energie zo **slnečnej energie** a 13 % z **veternej energie**, podiel **vodnej energie**[13] zaznamenal v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi pokles zo 14 % na 11 %, a to z dôvodu nízkych hladín vôd v riekach a nádržiach v dôsledku sucha.

Jadrové elektrárne v roku 2020 vyrábali približne 24,6 %[14] z celkovej elektriny vyrobenej v EÚ. **Park jadrových elektrární EÚ však zastaráva, a kým sa nezačnú realizovať nové investície, jeho celková výroba má do konca desaťročia dočasne klesať**[15]**.** Suchá a vysoké teploty viedli k nedostatku chladiacej vody pre jadrové elektrárne a k nízkym hladinám vôd, čím sa obmedzila výroba, ako aj preprava jadrového paliva. Výsledkom bola nižšia úroveň výroby v roku 2022.

---

12 BG, PL, DE, FI, DK, NL, IT, FR, AT, CZ, SK, LV – a LT, ktorá sa sama rozhodla zastaviť všetok dovoz z Ruska.

13 Služba monitorovania zmeny klímy programu Copernicus (C3S) poskytuje v rámci programu Copernicus podporu odvetviu obnoviteľných zdrojov energie prostredníctvom špecializovaných produktov zacielených na výrobu energie pomocou fotovoltiky, veternej energie a vodnej energie takmer v reálnom čase (historické údaje, údaje v takmer reálnom čase a prognózy podľa rôznych scenárov).

14 Najnovšie údaje Eurostatu: Štatistiky jadrovej energie – Informácie o štatistikách (europa.eu).

15 Predpokladá sa, že podiel jadrovej energie na hrubej výrobe elektriny bude na úrovni 16 % do roku 2030 (modelovanie podľa balíka „Fit for 55“) a na výrobe elektriny na úrovni 15 % do roku 2050 (Oznámenie s názvom „Čistá planéta pre všetkých“ a plán cieľov v oblasti klímy).

Od marca 2022 sa zaznamenali obmedzenia alebo dokonca nedostatky niektorých **kľúčových ropných výrobkov** (hlavne nafty, leteckého paliva a vykurovacieho oleja), **najmä v dôsledku zvyšujúceho sa dopytu** a sankcií, ktoré v očakávaní celoúnijných opatrení uvalili samotné hospodárske subjekty v EÚ. Situácia sa počas leta ešte zhoršila v dôsledku **incidentov v niektorých rafinériách v EÚ, ako aj určitých logistických ťažkostí** spôsobených nízkymi hladinami vôd riek Rýn a Dunaj, ktoré sú hlavnými vodnými cestami pre prepravu paliva. Niektoré členské štáty to podnietilo, aby **uvoľnili núdzové zásoby ropy** na kompenzáciu nedostatkov ropných výrobkov. Komisia vývoj nepretržite monitoruje v úzkej spolupráci s členskými štátmi a európskou koordinačnou skupinou pre ropu.

2.2. DIVERZIFIKÁCIA DODÁVOK ENERGIE DO EÚ

EÚ ako najväčší dovozca zemného plynu na svete má dlhodobú stratégiu pre **diverzifikáciu zdrojov a trás dovozu zemného plynu**. Zahŕňa to prepojenie Únie s novými zdrojmi dodávok, napríklad prostredníctvom **južného koridora zemného plynu** a nových zdrojov LNG v oblasti Stredozemného mora. Úsilie o diverzifikáciu sa v poslednom čase zintenzívnilo, napríklad prostredníctvom **baltského plynovodu** podporovaného v rámci transeurópskych energetických sietí, ktorý bol slávnostne otvorený 28. septembra 2022. Baltský plynovod zvyšuje diverzifikáciu dodávok plynu v strednej a východnej Európe a na území Pobaltia otvorením novej trasy dovozu zo Severného mora do EÚ. Ročne umožní dovoz až 10 mld. m^3 plynu z Nórska do Poľska a prepravu 3 mld. m^3 plynu z Poľska do Dánska. Nedávno, 1. októbra, bol slávnostne otvorený aj prepojovací plynovod medzi Gréckom a Bulharskom, ktorý je prelomový v rámci stratégie pre diverzifikáciu a odolnosť.

Komisia a členské štáty čeliac tlakom na dodávky energií v súčasnosti zriadili **energetickú platformu EÚ** ako **mechanizmus dobrovoľnej koordinácie, ktorý podporuje nákup plynu, LNG a vodíka**, a to s cieľom diverzifikovať dodávky plynu. Energetická platforma EÚ vychádza z troch pilierov: agregácia dopytu po plyne na spoločný nákup, optimalizácia využitia infraštruktúry v EÚ na podporu zmeny charakteru tokov a koordinácia spolupráce s medzinárodnými partnermi.

Pomocou platformy sa urýchlilo uzatvorenie **dohôd so spoľahlivými a dôveryhodnými energetickými partnermi** v záujme krátkodobej a strednodobej diverzifikácie a zabezpečenia dodávok energie do EÚ. **EÚ, Egypt a Izrael** uzavreli 15. júna 2022 v Káhire trojstrannú dohodu na podporu vývozu dodávok plynu z Izraela do Únie prostredníctvom egyptských terminálov LNG. **EÚ a Azerbajdžan** podpísali 18. júla 2022 memorandum o porozumení (MoP) o strategickom partnerstve v oblasti energetiky. Novým MoP sa podporí zdvojnásobenie kapacity južného koridoru zemného plynu od roku 2027 aspoň na 20 miliárd kubických metrov ročne v súlade s plánom REPowerEU pri súbežnom zabezpečovaní atraktívnych a stabilných podmienok dodávok zemného plynu do EÚ, v čom sa odzrkadľuje dlhodobý charakter partnerstva v oblasti energetiky medzi Úniou a Azerbajdžanom. EÚ okrem toho zintenzívnila dialóg o zvýšení dodávok plynu so svojimi dôveryhodnými partnermi vrátane Spojených štátov, Nórska a Alžírska. Zároveň zintenzívnila rokovania s Kanadou v záujme potenciálnych dodávok v strednodobom horizonte.

EÚ vykonala vo svojom priamom **susedstve** rázne a bezprecedentné kroky na podporu núdzovej synchronizácie ukrajinskej a moldavskej elektrizačnej sústavy s kontinentálnou európskou sústavou, zachovávajúc tak stabilitu sústavy a vytvárajúc podmienky pre vzájomne prospešný obchod s elektrickou energiou.

Keďže vstupy od spoločností na trhu s plynom sú pre úspech tohto mechanizmu rozhodujúce, Komisia zároveň **zriaďuje poradnú skupinu pre odvetvie**[16]. Táto skupina bude poskytovať Komisii poradenstvo v súvislosti s praktickým vykonávaním spoločných nákupov a technickými špecifikáciami v súlade s potrebami odvetvia. Bude sa zaoberať opatreniami, ako je spoločné obstarávanie a vytváranie spoločných podnikov na nákup plynu.

Spolupráca s odvetvím už prináša svoje výsledky. Napríklad, vykonávanie akčného plánu REPowerEU pre **biometán** dosiahlo dôležitý míľnik oficiálnym nadviazaním **priemyselného partnerstva pre biometán**. Akčným plánom sa uľahčí dosiahnutie ročnej výroby udržateľného biometánu v EÚ do roku 2030 na úrovni 35 mld. m^3. Priemyselným partnerstvom pre biometán sa podporí realizácia akčného plánu prostredníctvom niekoľkých pracovných skupín zložených z odborníkov z oblasti priemyslu, subjektov verejného sektora v oblasti primárneho sektora, akademickej obce a občianskej spoločnosti.

V rámci energetickej platformy sa okrem toho zriadilo päť regionálnych skupín so zapojením Komisie, členských štátov a určených krajín Energetického spoločenstva. Budú prispievať k lepšiemu porozumenie potenciálneho dopytu po plyne, čo sa premietne do systému spoločného nákupu po jeho vytvorení..

Diverzifikácia trás musí ísť ruka v ruke s diverzifikáciou zdrojov energie, napríklad podporou využívania energie z obnoviteľných zdrojov, zrýchlením zavádzania obnoviteľného vodíka, rozširovaním výroby udržateľného biometánu, znižovaním spotreby fosílnych palív v odvetviach priemyslu a dopravy, v ktorých je znižovanie emisií skleníkových plynov komplikované, a zrýchlením povoľovacieho procesu a inovácií.

Pokiaľ ide o **využívanie domácich zdrojov**, v roku 2021[17] bolo zaznamenaných rekordných 36 GW novo nainštalovanej kapacity na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov. Zvýšením využívania **energií z obnoviteľných zdrojov** v porovnaní s úrovňou využívania energií z obnoviteľných zdrojov v roku 2005 sa **v EÚ nahradilo v roku 2019 približne 155,6 Mtoe a v roku 2020 približne 164,6 Mtoe energie z fosílnych palív**. Zodpovedá to kolektívnym úsporám v hodnote **43,5 miliardy EUR, ktoré EÚ vznikli vďaka nepoužívaniu fosílnych palív**, v roku 2019 **a 34,6 miliardy EUR** v roku 2020[18]. Úspory pri fosílnych palivách z využívania obnoviteľných zdrojov energie, ktoré by sa výrazne zvýšili pri plnení navrhovanej cieľovej hodnoty na úrovni 45 % obnoviteľných zdrojov energie do roku 2030, by umožnili Únii do roku 2027 postupne odstrániť závislosť od fosílnych palív z Ruska.

Dobre vypracované politiky EÚ na zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie sa prijatím plánu REPowerEU výrazne posilnili, čo prispieva k obrovskému rastu obnoviteľných zdrojov energie aj vo všetkých sektoroch konečného využívania energie. Prvé informácie naznačujú, že rok**2022 bude pre európsky trh so slnečnými fotovoltickými zariadeniami (FV) rekordným rokom** s ročným nárastom zavádzania na najväčších trhoch členských štátov Únie o 17 – 26 %[19]. Celkovo možno povedať, že sa **očakáva nárast podielu obnoviteľných zdrojov energie na výrobe elektriny z 37 % v roku 2021[20] na 69 % v roku 2030.**

---

16 https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&groupID=3865.

17 https://www.iea.org/news/renewable-power-is-set-to-break-another-global-record-in-2022-despite-headwinds-from-higher-costs-and-supply-chain-bottlenecks.

18 https://www.eurobserv-er.org/pdf/20th-annual-overview-barometer/.

19 Global Market Outlook For Solar Power 2022 – 2026 (Vyhliadky svetového trhu so solárnou energiou na obdobie 2022 – 2026).

20 European Electricity Review 2022 | Ember (ember-climate.org).

Komisia prostredníctvom **akcelerátora pre vodík** navrhnutého v akčnom pláne REPowerEU poskytla odhad investičných potrieb a dodatočných nákladov s osobitým zameraním na nahradenie využívania zemného plynu. Predsedníčka Komisie vo svojej správe o stave Únie Európskemu parlamentu v septembri oznámila zriadenie **Európskej banky pre vodík**. Cieľom banky pre vodík je rozšíriť v súčasnosti špecializovaný trh s vodíkom zrýchlením výroby a využívania obnoviteľného vodíka a ich prepojením prostredníctvom koordinovaného rozvoja potrebných infraštruktúr.

Pokiaľ ide o príspevok **jadrovej energie** k bezpečnosti dodávok elektrickej energie v nasledujúcich rokoch, členské štáty musia prijať včasné rozhodnutia týkajúce sa investícií do dlhodobej prevádzky existujúcich jadrových elektrární a vhodných zlepšení v oblasti bezpečnosti a efektívnosti, a to vrátane opatrení zameraných na adaptáciu na zmenu klímy. Komisia a Zásobovacia agentúra Euratomu (ESA) okrem toho s cieľom prispieť k **zmierneniu rizík** v niektorých členských štátoch[21] súvisiacich s **bezpečnosťou dodávok ruského jadrového paliva a služieb jadrového palivového cyklu**, ako aj vybavenia a technológií, zintenzívňujú úsilie v spolupráci s členskými štátmi a ich orgánmi s cieľom zabezpečiť dostupnosť dodávok alternatívneho paliva od EÚ a spoľahlivých medzinárodných partnerov.

2.3. DOPYT PO ENERGII

Zlepšovanie energetickej efektívnosti a znižovanie dopytu po energii sú kľúčové pre ochranu voči potenciálnym narušeniam dodávok a minimalizáciu ich vplyvov a nákladov. Často môže ísť o najlacnejší, najbezpečnejší a najčistejší spôsob, ako znížiť našu závislosť od dovozu fosílnych palív z Ruska a súčasne prispievať k znižovaniu emisií skleníkových plynov a látok znečisťujúcich ovzdušie, čo napomáha boju proti zmene klímy.

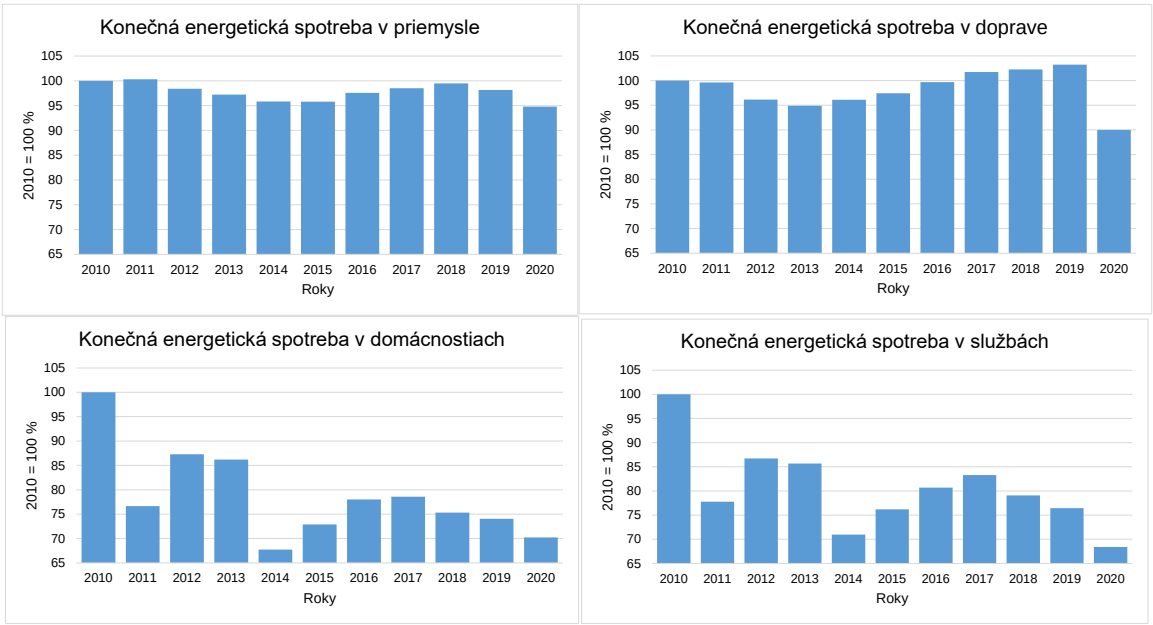

[21] Z 13 členských štátov EÚ vyrábajúcich jadrovú energiu sú štyri štáty v plnej miere a jeden štát čiastočne závislé od dodávok ruského jadrového paliva. Niektoré z týchto krajín sú mimoriadne zraniteľné, keďže jadrová energia predstavuje veľký podiel na výrobe elektriny (až 53,8 %) a ich závislosť od iných ruských dodávok energie (plyn, ropa) je na vysokej úrovni.

Graf 2: Zníženie konečnej energetickej spotreby v priemysle, doprave, domácnostiach a službách. Zdroj: Eurostat, 2022[22].

Komisia v máji 2022 navrhla, počnúc **plánom „Šetrenie energiou v EÚ“**, súbor iniciatív s cieľom usmerniť členské štáty, aby navrhovali najlepšie prispôsobené opatrenia na zníženie spotreby energie. Komisia zároveň navrhla v júli 2022 **nový legislatívny nástroj** a **európsky plán na zníženie dopytu po plyne** s cieľom znížiť do nadchádzajúcej jari využívanie plynu v Európe o 15 %, pričom Rada prijala 5. augusta 2022 nariadenie o znížení dopytu po plyne[23]. Členské štáty v súčasnosti vykonávajú opatrenia na znižovanie dopytu, ktoré sa zohľadnia v **aktualizácii národných núdzových plánov, ktoré sa predložia na konci októbra 2022**.

Väčšina členských štátov v súlade s cieľmi plánu **REPowerEU** a balíka **Úspora plynu pre bezpečnú zimu prijala opatrenia na podporu úspory energie** v krátkodobom horizonte v budovách, priemysle a doprave. Mnohé z nich vykonali komunikačné kampane. **Viacero členských štátov zaviedlo opatrenia na stanovenie maximálnych teplôt vykurovania a minimálnych teplôt chladenia** pre konkrétne kategórie budov a odporúčania na zníženie maximálnej rýchlosti na diaľniciach. Niektoré **členské štáty zároveň prijali komplexnejšie a štrukturálnejšie opatrenia**, ktorých vplyv sa prejaví už počas nasledujúcej zimy, a to **buď posilnením súčasných nariadení alebo navýšením existujúcich systémov podpory** v oblasti budov, priemyslu a dopravy.

Okrem toho, **Komisia navrhla zvýšenie cieľa EÚ v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030 na úroveň 13 % s cieľom zvýšiť súkromné financovanie efektívnosti pri používaní energie**. V roku 2023 okrem toho vytvorí európsku koalíciu financovania energetickej efektívnosti s finančným sektorom.

Komisia v rámci plánu REPowerEU zároveň navrhla ako súčasť prebiehajúcej revízie smernice o energetickej hospodárnosti budov **zabezpečiť, aby sa všetky nové budovy navrhovali s cieľom optimalizovať ich potenciál na výrobu solárnej energie**. Cieľom tejto revízie je **v plnej miere dekarbonizovať európsky fond budov do roku 2050**, stanoviť minimálne normy energetickej hospodárnosti na spustenie energeticky efektívnej obnovy budov, zvýšiť mieru obnov do roku 2030, postupné vyradenie vykurovania založeného na fosílnych palivách a maximalizovať potenciál na výrobu solárnej energie v budovách. Takéto opatrenia budú dôležité pre zraniteľné domácnosti, najmä v súčasnom kontexte vysokých cien energií.

Preskúmanie a aktualizácia existujúcich nariadení pre energeticky významné výrobky prestavuje hlavný objem práce **pracovného plánu pre ekodizajn a energetické označovanie[24], v ktorom sú prioritou vykurovacie a chladiace zariadenia**. Súbežne prebieha ambiciózna revízia smernice o ekodizajne[25].

2.4. SPRAVODLIVÁ TRANSFORMÁCIA, CENOVÁ DOSTUPNOSŤ A UDRŽATEĽNOSŤ

Spravodlivá transformácia a cenová dostupnosť

[22] Grafy domácností a služieb sa upravili s cieľom zohľadniť klimatické podmienky. Klimatický korekčný faktor sa získa vydelením vykurovacích dennostupňov (Heating Degree Days, HDD) nameraných v každom roku s priemernou hodnotou vykurovacích dennostupňov v období 1980 – 2004.

[23] https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/08/05/council-adopts-regulation-on-reducing-gas-demand-by-15-this-winter/.

[24] C/2022/2026, Ú. v. EÚ C 182, 4.5.2022, s. 1 – 12.

[25] https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-ecodesign-sustainable-products-regulation_en.

Politický rámec pre napredovanie spravodlivej energetickej a klimatickej transformácie sa zameriava na regióny, odvetvia a podniky s vysokou intenzitou skleníkových plynov alebo vysokou mierou závislosti od ťažby tuhých fosílnych palív. **Regióny najviac postihnuté prechodom ku klimatickej neutralite, ktoré sú náročné na uhlie, rašelinu a roponosnú bridlicu a na uhlík, môžu získať financovanie z Mechanizmu spravodlivej transformácie.** Cieľom Komisie je do konca roka 2022 prijať všetky plány spravodlivej transformácie územia a všetky regióny podporiť prostredníctvom Platformy pre spravodlivú transformáciu a iniciatívu pre transformujúce sa uhoľné regióny. V odporúčaní Rady týkajúcom sa zabezpečenia spravodlivej transformácie na klimaticky neutrálne hospodárstvo, ktoré bolo prijaté 16. júna 2022, sa stanovuje dodatočný spoločný rámec pre komplexné a súdržné politiky v oblasti zamestnanosti, zručností a sociálne politiky s cieľom zabezpečiť, aby sa na nikoho nezabudlo, a to v súlade Európskym pilierom sociálnych práv.

Vplyv vysokých a nestálych cien energií na spotrebiteľov, MSP a priemysel vo všetkých členských štátoch EÚ **je hlboko znepokojujúci**. V rokoch 2019 až 2022 sa podiel výdavkov na energie[26] vo všetkých členských štátoch EÚ zvýšil v priemere o viac ako tretinu, pričom v niektorých krajinách sa tento podiel takmer zdvojnásobil[27]. **Existuje riziko, že väčšia skupina** domácností nebude schopná hradiť svoje účty za energiu, čo sa dotkne nielen domácnosti s nízkymi príjmami, ale aj domácnosti s nižšími strednými príjmami a v niektorých členských štátoch aj nad ich rámec. Toto riziko zhoršuje výskyt energetickej chudoby, keď 35 miliónov občanov EÚ (približne 8 % obyvateľstva EÚ) nebolo v roku 2020 schopných primerane vykurovať svoje domácnosti. Pre členské štáty sa preto ešte naliehavejším stalo riešenie bezprostredných aj základných príčin energetickej chudoby, a to kombináciou cielených núdzových opatrení s dlhodobejšími opatreniami, ako sú opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti, a zmierňovaním všetkých možných negatívnych vplyvov vyplývajúcich z politiky v oblasti klímy a energetiky. Komisia vytvorila v máji 2022 koordinačnú skupinu[28] pre energetickú chudobu a zraniteľných spotrebiteľov, ktorá bude členským štátom pomáhať pri výmene skúseností s riešením energetickej chudoby.

Vysoké ceny energií majú okrem toho popri domácnostiach nerovnomerný vplyv aj na podniky a priemysel, pričom pre niektoré podniky a odvetvia vytvárajú výrazné problémy s cenovou dostupnosťou energií. Zmena **dočasného krízového rámca štátnej pomoci** v súlade s iniciatívou REPowerEU sa týka možnosti poskytnutia pomoci na prechod na iné palivo. Dočasný krízový rámec sa konkrétne rozšíril, aby sa vzťahoval na opatrenia, ktorými sa zrýchľuje zavádzanie využívania energie z obnoviteľných zdrojov a uľahčuje dekarbonizácia priemyselných postupov. Z druhého uvedeného vyplýva, že členské štáty môžu podporiť investície do priemyslu na účely postupného vyradenia fosílnych palív a vytvorenia stabilnejšieho podnikateľského prostredia, a to prostredníctvom elektrifikácie, zvyšovania energetickej účinnosti a prechodu na využívanie obnoviteľných zdrojov energie a vodíka vyrábaného pomocou elektriny.

Členské štáty zaviedli širokú škálu **podporných opatrení** vrátane opatrení založených na súbore nástrojov pre ceny energie. Členské štáty okrem iného poskytli priamu podporu príjmu, zníženie daní a odvodov a zľavy na účty spotrebiteľov za energiu, ako aj opatrenia na podporu energetickej efektívnosti a výroby energie z obnoviteľných zdrojov na mieste. Členské štáty zároveň zasahovali aj do maloobchodných cien elektriny a plynu. **Komisia**

[26] Nezahŕňa to náklady na palivo na účely dopravy.
[27] Európska komisia (pripravuje sa): Správa o cenách energií a nákladoch na energie za rok 2022.
[28] https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/screen/expert-groups/consult?lang=en&groupID=3849.

v rámci oznámenia REPowerEU z marca 2022[29] **poskytla usmernenie týkajúce sa uplatňovania zásahu štátu do stanovovania cien**, pokiaľ ide o dodávky elektrickej energie, s cieľom zabezpečiť, aby boli prínosom pre spotrebiteľov počas súčasnej krízy, a posilniť v dlhodobom horizonte hospodársku súťaž v prospech spotrebiteľov. Komisia okrem toho, ako sa stanovuje v oznámení o krátkodobých intervenciách na trhu s energiou a dlhodobých zlepšeniach koncepcie trhu s elektrinou, predložila právne predpisy na umožnenie regulácie maloobchodnej ceny pre MSP a domácnosti pod úrovňou nákladov. Politicky sa schválili 30. septembra na mimoriadnom zasadnutí Rady pre energetiku.

Pokiaľ ide o **medzinárodnú spoluprácu a dosah**, EÚ dosiahla v nadväznosti na vyhlásenia na konferencii COP26 dôležitý pokrok pri vykonávaní globálneho záväzku o metáne a partnerstva pre spravodlivú energetickú transformáciu s Južnou Afrikou.

Udržateľnosť

Ďalšie **znižovanie znečistenia ovzdušia** je nevyhnutné na dosiahnutie ambície stanovenej v akčnom pláne nulového znečistenia a v rámci reakcie na pretrvávajúci vysoký počet predčasných úmrtí spojených so znečistením ovzdušia. V **pláne REPowerEU**, ako aj v aktualizácii národných energetických a klimatických plánov sa **poskytuje príležitosť dodatočne znížiť emisie látok znečisťujúcich ovzdušie** v rámci dosahovania zlepšení v oblasti energetickej efektívnosti a prechodu na nespáliteľné obnoviteľné zdroje energie, konkrétne solárnu a veternú energiu. Diverzifikácia dodávok a zdrojov energie, aj keď iba dočasne, prestavuje riziko súvisiace so zvýšenou závislosťou od uhlia a bioenergie, čo by viedlo k vyššiemu znečisťovaniu ovzdušia.

Celkový vplyv na kvalitu ovzdušia sa môže geograficky líšiť, čo bude predmetom **správy s názvom Tretí výhľad pre čisté ovzdušie[30]**, ktorá bude súčasťou širšej **správy o monitorovaní a výhľade nulového znečisťovania**. Takáto analýza môže pomôcť usmerniť členské štáty pri ich možnostiach vykonávania, aby sa predišlo tomu, že krátkodobé potreby ohrozia dlhodobé ciele v oblasti verejného zdravia.

Značne sa pokročilo v práci na revízii **smerníc o kvalite okolitého ovzdušia**, a to s cieľom užšie zosúladiť európske normy kvality ovzdušia s revidovanými usmerneniami ku kvalite ovzdušia, ktoré prijala Svetová zdravotnícka organizácia v roku 2021, pričom prijatie legislatívneho návrhu sa očakáva do konca tohto roka. Prinesie to ďalšie zlepšenia kvality ovzdušia v celej EÚ a viac ako kedykoľvek predtým sa tým zvýši potreba úzkej koordinácie vo všetkých oblastiach politiky s cieľom zabezpečiť vzájomne sa posilňujúce rozličné politiky.

Hoci sa prechodom z technológií parných turbín na obnoviteľnú výrobu elektriny zo solárnych a veterných zdrojov zníži celková spotreba sladkej vody, dodatočná potreba sladkej vody, najmä na miestnej úrovni, bude existovať v dôsledku zvýšeného zavádzania výroby obnoviteľného vodíka. Pri zvažovaní lokality na zavádzanie dodatočných kapacít elektrolyzérov je preto dôležité dodržiavať ustanovenia rámcovej smernice o vode.

[29] COM(2022) 108 final.

[30] Prijať sa má do konca roka 2022.

3. POKROK ENERGETICKEJ ÚNIE – HODNOTENIE VŠETKÝCH ROZMEROV POLITIKY V OBLASTI ENERGETIKY A KLÍMY

3.1. Dekarbonizácia a emisie skleníkových plynov

Najnovšie správy Medzivládneho panelu o zmene klímy potvrdzujú, že na to, aby sme splnili ciele parížskej dohody a zabránili nebezpečnej zmene klímy, sa musí prijať rýchle a transformačné opatrenie na globálnej úrovni. EÚ sa pevne zaviazala obmedziť globálne otepľovanie a v súlade s cieľmi do roku 2030 a cieľom klimatickej neutrality do roku 2050 stanovuje konkrétne politiky. Únia zároveň zaviedla mechanizmy financovania na zabezpečenie udržateľnej, sociálne spravodlivej a nákladovo efektívnej transformácie, ako aj ambicióznu stratégiu pre adaptáciu na zmenu klímy.

EÚ výrazne prekročila svoj cieľ znížiť do roku 2020 **emisie skleníkových plynov (GHG) o 20 %** v porovnaní s rokom 1990[31]. Celkové emisie skleníkových plynov[32], s výnimkou využívania pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva a vrátane medzinárodnej leteckej dopravy, zaznamenali v EÚ pokles o 32 % v porovnaní s východiskovým rokom 1990: zodpovedá to zníženiu o 1,55 miliardy ton CO_2 do roku 2020. Z predbežných odhadov však vyplýva, že v roku 2021 sa v EÚ očakáva[33] opätovný nárast emisií skleníkových plynov v porovnaní s ich mimoriadne nízkou úrovňou z roku 2020[34], keďže došlo k oživeniu hospodárstva po pandémii a mimoriadne vysoké ceny plynu spôsobili dočasný prechod z plynu na uhlie.

Pokrok európskych opatrení v oblasti klímy
EÚ dosiahla významný pokrok pri plnení **Európskej zelenej dohody**. Komisia navrhla v júli 2021 **komplexný balík právnych predpisov v oblasti klímy a energetiky** (ďalej posilnený najnovším **plánom REPowerEU**), o ktorých v súčasnosti rokuje Európsky parlament a Rada, s cieľom zabezpečiť, aby bol politický rámec EÚ vhodný na dosiahnutie zvýšeného cieľa EÚ v oblasti klímy do roku 2030. V roku 2022 sa vymenovala **Európska vedecká poradná rada pre zmenu klímy** na poskytovanie nezávislého vedeckého odporúčania týkajúceho sa opatrení EÚ a cieľa v oblasti klímy. Komisia okrem toho prijala **usmernenie k zvýšeniu odolnosti proti zmene klímy** a aktualizovala svoje **nástroje lepšej právnej regulácie** s cieľom zabezpečiť, aby uplatňovala rovnaký prístup pri posudzovaní toho, či sú navrhované opatrenia v súlade s klimatickou neutralitou a pokrokom v oblasti adaptácie na zmenu klímy, ako sa stanovuje v európskom klimatickom predpise.

Únia zároveň posilnila v roku 2022 svoje politické opatrenie v kľúčových sektoroch, a to prostredníctvom legislatívneho návrhu nového **nariadenia o fluórovaných skleníkových plynoch** s cieľom dosiahnuť dodatočné kumulatívne úspory emisií do roku 2050. Ďalší

---

31 https://unfccc.int/sites/default/files/resource/European%20Union-BR4_C_2019_8832_and_SWD_2019_432_2.pdf.

32 Služba monitorovania atmosféry programu Copernicus (CAMS) poskytuje v rámci programu Copernicus údaje z monitorovania takmer v reálnom čase a produkty, ktoré pomáhajú pri posúdení znižovania emisií, a vzdialenosť od cieľa vo vzťahu k nariadeniam EÚ a medzinárodným právne záväzným politickým nástrojom (Parížska dohoda).

33 Približné odhady emisií skleníkových plynov za rok 2021 zverejní agentúra EEA na konci októbra 2022 a uvedú sa v správe agentúry EEA s názvom Vývoj a prognózy v Európe za rok 2022 a v správe o pokroku klimatických opatrení.

34 Ako sa stanovuje v inventúre skleníkových plynov EÚ za rok 2022 predloženej v rámci UNFCCC. Predbežné údaje sa poskytnú spolu so správou o pokroku klimatických opatrení za rok 2022, ktorá sa uverejní do konca októbra 2022.

legislatívny návrh na sprísnenie **emisných noriem CO_2 pre ťažké úžitkové vozidlá** sa má prijať do konca roka 2022.

Energia z obnoviteľných zdrojov

EÚ dosiahla v roku 2020 podiel energie z obnoviteľných zdrojov (OZE) na hrubej konečnej energetickej spotrebe vo výške 22,1 %, čím presiahla cieľovú úroveň 20 % stanovenú na rok 2020[35]. Celkový podiel obnoviteľných zdrojov energie zaznamenal v rokoch 2019 až 2020 nárast o 2,2 percentuálneho bodu, k čomu napomohla nízka spotreba energie v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19. Podiel obnoviteľných zdrojov energie v roku 2020 sa v jednotlivých členských štátoch značne líši. Švédsko dosiahlo v roku 2020 najvyšší podiel (60,1 %), po ktorom nasledovalo Fínsko (43,8 %) a Lotyšsko (42,1 %). Vzhľadom na vnútroštátne využívanie a v súčasnosti zaznamenané štatistické prenosy dosiahli svoj národný cieľ na rok 2020 všetky členské štáty s výnimkou Francúzska[36]. Na dosiahnutie svojich cieľov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie v rámci smernice o obnoviteľných zdrojoch energie využili štatistické prenosy Belgicko, Írsko, Luxembursko, Holandsko a Slovinsko.

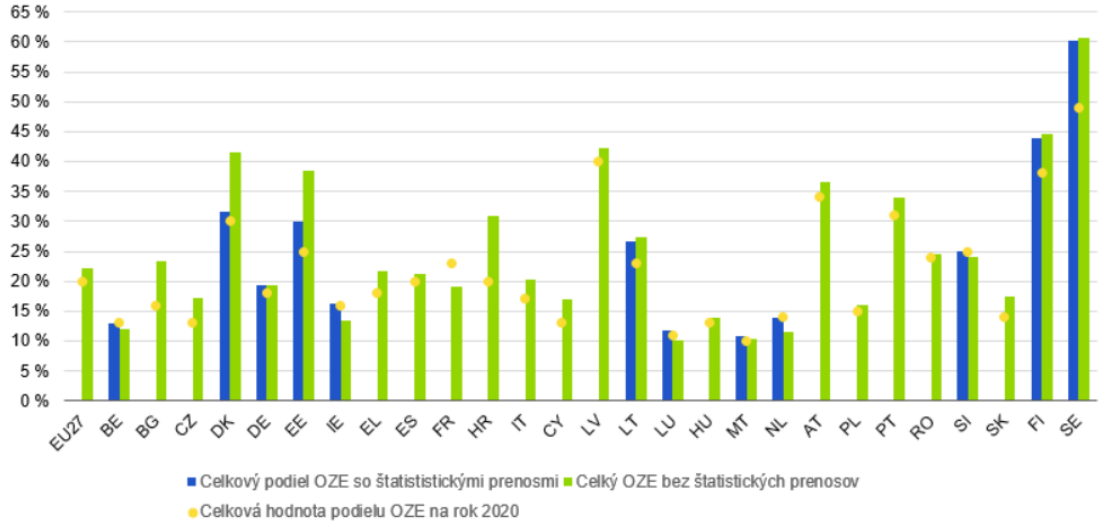

Graf 3: Celkové podiely obnoviteľných zdrojov energie so štatistickými prenosmi a bez nich, a to v porovnaní s cieľmi na rok 2020 v oblasti obnoviteľných zdrojov energie. Zdroj: Eurostat SHARES; smernica o obnoviteľných zdrojoch energie.

Relatívny podiel obnoviteľných zdrojov energie je najväčší v sektore **elektrickej energie**, a to na úrovni 37,5 % v roku 2020. Podiel obnoviteľných zdrojov energie v sektore **vykurovania a chladenia** dosiahol v roku 2020 úroveň 23,1 %. Pokiaľ ide o odvetvie **dopravy**, podiel je relatívne nižší, pričom v roku 2020 dosiahol výšku 10,2 %. **Bioenergia** je aj naďalej hlavným zdrojom obnoviteľnej energie v EÚ s podielom 58,1 % v roku 2020. V Európe je bioenergia aj naďalej hlavným obnoviteľným zdrojom energie (s podielom približne 60 %). Vzhľadom na ubúdanie záchytov uhlíka a potrebu zachovania biodiverzity sa v návrhu Komisie na revíziu smernice o obnoviteľných zdrojoch energie v rámci balíka Fit for 55 posilňujú kritériá udržateľnosti využívania biomasy na energetické účely a súčasťou návrhu je povinnosť členských štátov uplatňovať vo svojich systémoch podpory zásadu kaskádového využívania.

35 Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2009/28/ES z 23. apríla 2009 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov energie.

36 Francúzsko dosiahlo 19,1 %; svoj cieľ nesplnilo o 3,9 percentuálneho bodu.

Návrh na **zvýšenie celkovej ambície v oblasti obnoviteľných zdrojov energie na 45 %** a **urýchlenie procesov povoľovania** je v súčasnosti predmetom rokovaní v Rade a Európskom parlamente. Rýchle prijatie ako súčasť revízie druhej smernice o obnoviteľných zdrojoch energie by bolo kľúčovým prvkom na posilnenie ďalšieho využívania energie z obnoviteľných zdrojov. Na dosiahnutie nového vyššieho cieľa na úrovni 45 % podľa plánu REPowerEU bude potrebný prudký nárast zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, a to takmer trojnásobok priemerného ročného nárastu v poslednom desaťročí. Pokiaľ ide o dekarbonizáciu dopravy, pokročilé biopalivá[37] môžu spolu s palivami z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu udržateľným spôsobom prispieť k dosiahnutiu takéhoto cieľa. **V druhej smernici o obnoviteľných zdrojoch sa stanovuje cieľ dosiahnuť do roku 2030 podiel pokročilých biopalív na úrovni 3,5 %.** Od roku 2016 sa výroba v EÚ viac ako zdvojnásobila na 1224 ktoe v roku 2020. V druhej smernici o obnoviteľných zdrojoch energie sa zároveň navrhuje cieľ 2,6 % palív z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu do roku 2030.

Pokiaľ ide o dopravu, v stratégii pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu sa kladú základy pre spôsob, akým možno dosiahnuť zelenú transformáciu dopravného systému EÚ. Dokončilo sa viacero opatrení stratégie – Komisia navrhla prostredníctvom iniciatív **FuelEU Maritime** a **ReFuelEU Aviation** zvýšiť výrobu a využívanie udržateľných palív pre leteckú a námornú dopravu a nariadením o infraštruktúre pre alternatívne palivá navrhla zvýšenie zavádzania a využívania palív z obnoviteľných zdrojov a nízkouhlíkových palív a súvisiacej infraštruktúry.

Rýchla a úplná transpozícia druhej smernice o obnoviteľných zdrojoch energie z roku 2018 je predpokladom úspechu energetickej transformácie, keďže sa v nej stanovujú základy širšieho zavádzania obnoviteľných zdrojov energie. Komisia v súčasnosti overuje transpozíciu a spustila postup v prípade nesplnenia povinnosti voči všetkým členským štátom, ktoré sa nachádzajú v odlišných štádiách transpozície.

3.2. Energetická efektívnosť

So zreteľom na jedinečnú situáciu v dôsledku ochorenia COVID-19 sa **v roku 2020 v EÚ dosiahli ciele tak v oblasti primárnej, ako aj konečnej energetickej spotreby.** Primárna energetická spotreba v EÚ predstavovala 1 236 Mtoe, čo je o 5,8 % menej v porovnaní s cieľom na rok 2020. Primárna energetická spotreba zaznamenala tretí rok po sebe pokles a bola o 8,7 % nižšia ako v roku 2019, pričom dosiahla úroveň 907 Mtoe. Konečná energetická spotreba bola o 5,4 % nižšia než cieľ na rok 2020, pričom v porovnaní s konečnou energetickou spotrebou v roku 2019 zaznamenala pokles o 8 %. Po šiestich rokoch nepretržitého rasu šlo o pokles druhý rok po sebe. Pokiaľ ide o primárnu energetickú spotrebu, svoje národné príspevky v roku 2020 dosiahli všetky členské štáty s výnimkou Belgicka, Bulharska a Poľska. Svoje národné príspevky týkajúce sa konečnej energetickej spotreby nedosiahli Belgicko, Bulharsko, Nemecko, Litva, Rakúsko a Švédsko.

Pokiaľ ide o článok 7 smernice o energetickej efektívnosti, kumulatívne úspory energie za obdobie 2014 – 2020, k dispozícii od 24 členských štátov, dosiahli úroveň 197,5 Mtoe, čo zodpovedá 103 % súčtu povinností v oblasti kumulatívnych úspor konečného využitia energie na roky 2014 – 2020 (191,7 Mtoe) – a 97,5 % (202,5 Mtoe) pre 27 členských štátov. V závislosti od konečných výsledkov troch chýbajúcich členských štátov by sa požadovaný súčet kumulatívnych úspor pre 27 členských štátov mohol dosiahnuť. Z 24 členských štátov,

[37] Suroviny sú uvedené v prílohe IX k smernici o obnoviteľných zdrojoch energie.

ktoré predložili úplné údaje týkajúce sa ich konečných výsledkov, 14 členských štátov splnilo svoju povinnosť v oblasti úspory energie, zatiaľ čo desať členských štátov túto povinnosť nesplnilo.

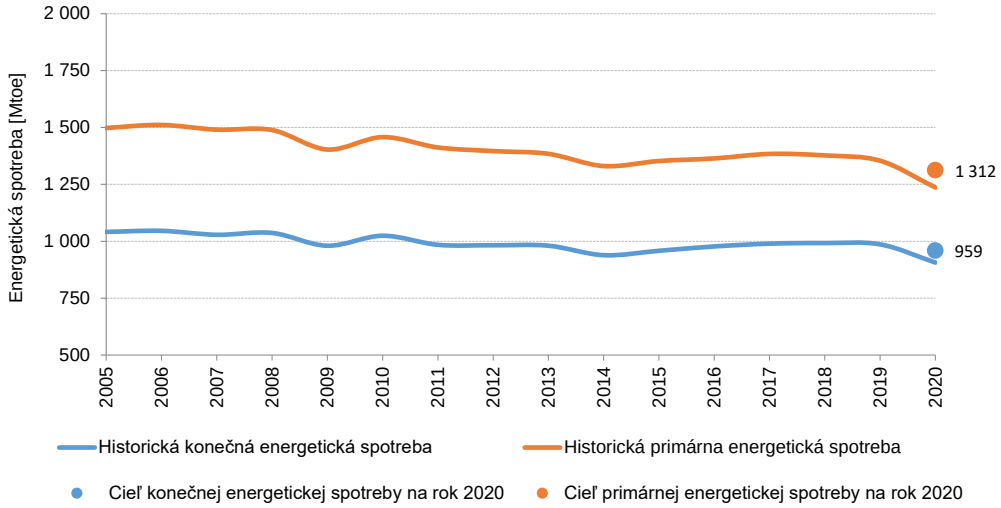

Graf 4: Vývoj konečnej a primárnej energetickej spotreby v EÚ v rokoch 2005 až 2020 (bodky reprezentujú ciele EÚ v oblasti energetickej efektívnosti na rok 2020). Zdroj: Eurostat, JRC, 2022.

Energetickú spotrebu v roku 2020 nepochybne ovplyvnila pandémia ochorenia COVID-19. Táto mimoriadna situácia viedla k miernemu nárastu spotreby energie v sektore domácností v dôsledku dlhšieho času, ktorý ľudia strávili doma (obmedzenie pohybu a telepráca), a k zníženiu spotreby energie v sektoroch dopravy, priemyslu a služieb. Najvýraznejší pokles energetickej spotreby zaznamenalo odvetvie dopravy z dôvodu prudkého poklesu činnosti, najmä v dôsledku cestovných obmedzení počas pandémie ochorenia COVID-19.

Energetická spotreba v EÚ mala počas rokov 2005 až 2020 všeobecne klesajúci trend, ako je znázornené v grafe 4. Zníženie energetickej spotreby sprevádzal celkový pokles energetickej náročnosti a energetickej spotreby na obyvateľa, čo môže odzrkadľovať nárast konkurencieschopnosti.

Pokiaľ ide o pokrok pri dosahovaní cieľov do roku 2030, primárna energetická spotreba EÚ presahovala cieľovú úroveň spotreby do roku 2030 o 7,2 % (a konečná energetická spotreba o 9,6 %). **V porovnaní s referenčným scenárom do roku 2007 ako východiskovým konceptom** to predstavuje **zníženie o 32,5 %**. Ak však máme dosiahnuť štrukturálne zníženie energetickej spotreby a nový cieľ na úrovni 13 %, ktorý sa navrhuje v rámci iniciatívy REPowerEU, je nevyhnutné vynaložiť oveľa väčšie úsilie.

Budovy a výrobky

V rámci **akčného plánu vlny obnovy** s cieľom **do roku 2030 aspoň zdvojnásobiť ročnú mieru energetickej obnovy budov** a podporovať hĺbkové energetické obnovy sa viacero opatrení už dokončilo alebo sa v nich výrazne pokročilo.

Členské štáty predložili svoje **národné dlhodobé stratégie obnovy** s konkrétnymi politickými opatreniami v záujme jednoduchšieho prístupu k financovaniu, podpory poradenských služieb, ako sú jednotné kontaktné miesta, boja proti energetickej chudobe,

zlepšovania energetickej hospodárnosti verejných budov a lepšej informovanosti[38]. Od začiatku roka 2021 sa **oficiálnou normou pre nové budovy v EÚ stala takmer nulová energetická spotreba**.

Uverejnenie oficiálneho **oznámenia o novom európskom Bauhause (NEB)[39]** znamenalo prechod od fázy spoločného koncipovania k realizácii iniciatívy Bauhaus a zaviedli sa ním činnosti, ktoré ďalej podporia jeho ciele. Jedným z kľúčových nástrojov je **laboratórium NEB** s cieľom spájať ľudí v rámci konkrétnych a hmatateľných projektov. Na základe tohto rámca sa od apríla 2022 už začalo realizovať osem opatrení vrátane **stratégie označovania NEB**, systémov financovania, vzdelávania a regulácie.

Ekodizajn a energetické označovanie čoraz viac a významne prispieva k cieľom Európskej zelenej dohody a balíka Fit for 55, pričom zároveň pomáha spotrebiteľom, ktorí čelia vysokým cenám energie, znižovať účty, ktoré by inak boli oveľa vyššie. **Celkové očakávané úspory energie vytvorené všetkými opatreniami v oblasti ekodizajnu a energetického označovania dosiahli v roku 2020 úroveň 1 037 TWh/rok (alebo 89 Mtoe/rok), čo zodpovedá 7,2 % celkovej primárnej energetickej spotreby v EÚ v roku 2020.** V porovnaní s odhadom na rok 2020 uverejneným v poslednom vydaní správy o vyúčtovaní vplyvu ekodizajnu[40] (60 miliárd EUR) sa v roku 2021 odhaduje približné zdvojnásobenie zníženia výdavkov spotrebiteľov (presahujúc hodnotu 120 miliárd EUR) a môže byť ešte vyššie v roku 2022[41]. Komisia prijala 30. marca 2022 aktualizovaný pracovný plán pre ekodizajn a energetické označovanie pre energeticky významné výrobky[42], ktorého vykonávanie má počas nasledujúcich rokov výrazný potenciál pre úspory.

3.3. Energetická bezpečnosť

Napriek mimoriadnym výzvam bola bezpečnosť dodávok energie v Európe spoľahlivá, a to vďaka odolnosti existujúceho rámca, posilnenej pripravenosti založenej na duchu solidarity medzi členskými štátmi, okamžitej politickej podpore za posledný rok a silnej spolupráci s našimi medzinárodnými partnermi. Nariadenie o TEN-E výrazne prispelo k tejto odolnej bezpečnosti dodávok prepojením energetických systémov členských štátov prostredníctvom projektov spoločného záujmu.

EÚ sa na **rôzne potenciálne prerušenia dodávok pripravovala** vytváraním komplexného prehľadu o pripravenosti a zavádzaním opatrení na vnútroštátnej úrovni a na úrovni Únie s cieľom posilniť pripravenosť a bezpečnosť dodávok energie. V týchto ťažkých časoch **regionálna spolupráca a solidarita naďalej zostáva rozhodujúce na zaistenie odolnosti EÚ** a zabezpečenie toho, aby cezhraničné toky a prístup k skladovaniu boli naďalej možné vo všetkých situáciách. Skupiny na vysokej úrovni v rámci nariadenia o TEN-E v tejto súvislosti strategicky koordinujú spoločnú realizáciu cezhraničných projektov spoločného záujmu a dohliadajú na ňu.

Sektorové **európske koordinačné skupiny** (pre elektrickú energiu, plyn a ropu) pravidelne zasadali a zohrávali kľúčovú úlohu pri monitorovaní bezpečnosti dodávok energie, výmene informácií a koordinovaní opatrení, aby boli pripravené na všetky možné scenáre.

---

38 Komisia na účely výmeny najlepších postupov medzi členskými štátmi vypracovala pracovný dokument útvarov Komisie (SWD), v ktorom sa analyzujú národné dlhodobé stratégie obnovy v členských štátoch. https://energy.ec.europa.eu/system/files/2021-12/swd-on-national-long-term-renovation-strategies.pdf.

39 https://new-european-bauhaus.europa.eu/about/about-initiative_en.

40 https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/568cac02-5191-11ec-91ac-01aa75ed71a1/language-en.

41 Pozri oddiel 6 dokumentu SWD/2022/0101 final.

42 C/2022/2026, Ú. v. EÚ C 182, 4.5.2022, s. 1 – 12.

Pokiaľ ide o vykonávanie **pravidiel týkajúcich sa bezpečnosti dodávok plynu**[43], všetky členské štáty zaviedli národné núdzové plány zamerané na predchádzanie prerušeniam dodávok plynu alebo zmiernenie ich vplyvu. Členské štáty dosiahli pokrok v uzatváraní dvojstranných dohôd o solidarite. V sektore elektrickej energie viedlo vykonávanie **nariadenia o pripravenosti na riziká**[44] k vypracovaniu prvého súboru národných plánov pripravenosti na riziká. Pokiaľ ide o bezpečnosť **dodávok ropy**[45], 18 členských štátov (vrátane dvoch členských štátov, ktoré nie sú členmi Medzinárodnej agentúry pre energiu) sa 1. marca a 1. apríla zúčastnilo na spoločnej akcii, ktorú táto agentúra iniciovala s cieľom sprístupniť núdzové zásoby ropy. Komisia vydala v júni odporúčanie[46] členským štátom, aby núdzové zásoby aspoň do 1. novembra nedopĺňali na úroveň požadovanú v smernici o zásobách ropy, a to s cieľom predísť vytváraniu dodatočného tlaku na trh s ropou.

Energetický systém si v budúcnosti bude vyžadovať dodatočné nástroje flexibility, ako je reakcia na strane spotreby alebo uskladňovanie energie. Komisia pracovala na identifikácii kľúčových opatrení EÚ na podporu rozvoja nadčasového **uskladňovania energie** ako rozhodujúceho nástroja flexibility.

V nadväznosti na štúdiu[47] uverejnenú v októbri 2021 Komisia pozorne monitorovala možné prekážky v **dodávateľských reťazcoch surovín** pre energetické technológie, ktoré sú rozhodujúce pre energetickú bezpečnosť a prechod na čistú energiu.

3.4. Vnútorný trh s energiou

Európska komisia na pozadí prudko rastúcich cien energií **Agentúre Európskej únie pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky (ACER)** uložila úlohu posúdiť **výhody a nevýhody súčasnej koncepcie veľkoobchodného trhu EÚ s elektrinou**. Agentúra **ACER dospela v apríli 2022**[48] **k záveru, že súčasná energetická kríza je v podstate cenovým šokom v oblasti plynu**, ktorý zároveň vplýva aj na ceny elektrickej energie.

Agentúra ACER zároveň usúdila, že **cezhraničný obchod a značné úsilie vynaložené v priebehu posledného desaťročia na ďalšiu integráciu trhov s elektrinou v Európe priniesli spotrebiteľom značné výhody**. Odhaduje sa, že tieto výhody predstavujú 34 miliárd EUR ročne umožnením cezhraničného obchodu medzi členskými štátmi a zlepšením bezpečnosti dodávok energie vo väčšej zemepisnej oblasti. V správe agentúry ACER sa zdôrazňuje, že tieto výhody sa prejavili aj počas súčasnej krízovej situácie, keďže integrovaný trh nám pomohol v niektorých regiónoch zabrániť obmedzovaniu dodávok elektriny alebo stavom bez napätia.

Prepojenie trhu, čo znamená, že s elektrickou energiou a kapacitami prepojenia na jej prenos možno jednoducho obchodovať v rámci spoločnej platformy EÚ na obchodovanie,

---

43 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1938 z 25. októbra 2017 o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a o zrušení nariadenia (EÚ) č. 994/2010.

44 Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/941 z 5. júna 2019 o pripravenosti na riziká v sektore elektrickej energie.

45 Smernica Rady 2009/119/ES zo 14. septembra 2009, ktorou sa členským štátom ukladá povinnosť udržiavať minimálne zásoby ropy a/alebo ropných výrobkov.

46 Odporúčanie Komisie (EÚ) 2022/867 z 1. júna 2022 týkajúce sa uvoľnenia núdzových zásob ropy členskými štátmi po invázii na Ukrajinu. (Ú. v. EÚ L 151, s. 72).

47 *Study on the resilience of critical supply chains for energy security and clean energy transition during and after the COVID-19 crisis* (Štúdia o odolnosti kritických dodávateľských reťazcov pre energetickú bezpečnosť a prechod na čistú energiu počas krízy COVID-19 a po nej). ISBN 978-92-76-38453-3.

48 https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale.

zaznamenalo ďalšie zlepšenie, a to na denných aj vnútrodenných trhoch. Prepojenie denných trhov sa úspešne rozšírilo na všetky hranice medzi členskými štátmi Únie. Komisia na ďalšiu optimalizáciu používania prepojovacích vedení pracuje na rozšírení prepojenia trhu s Energetickým spoločenstvom.

Komisia na pozadí prudko rastúcich cien elektrickej energie uverejnila oznámenie **o krátkodobých intervenciách na trhu a dlhodobých zlepšeniach koncepcie trhu s elektrinou[49].** Komisia uznávajúc, že môže existovať rozsah na ďalšiu optimalizáciu fungovania koncepcie trhu s elektrinou, začala postup posúdenia vplyvu, pričom s členskými štátmi diskutuje o možných zlepšeniach. Rozvíjanie odolnejších a dlhodobo efektívnejších trhov je nevyhnutné, tak v záujme stimulácie energetickej transformácie, ako aj na lepšiu ochranu spotrebiteľov a malých podnikov pred cenovou volatilitou. Tento postup sa zároveň použije na hodnotenie rámca REMIT[50] s cieľom účinnejšie zmierňovať riziká zneužívania trhu prostredníctvom zvýšenia transparentnosti a kvality údajov o trhu, ako aj zabezpečiť lepšie presadzovanie pravidiel v prípade ich porušenia.

Úsilím o optimalizáciu fungovania koncepcie trhu s elektrinou by sa nemalo oslabiť úsilie o vykonávanie existujúceho rámca[51]. Zahŕňa to zlepšovanie práv spotrebiteľov; prácu smerom k dosiahnutiu cieľa aspoň 70 % kapacít prepojenia dostupných na trhu v roku 2025; štruktúrovanie trhu tak, aby v prípade potreby poskytoval správne investičné signály; identifikáciu a odstraňovanie regulačných deformácií a zlyhaní trhu, ako aj podporu reakcie na strane spotreby a uskladňovania.

Aby sa znížila potreba **kapacitných mechanizmov**, je nevyhnutné lepšie využiť obrovský potenciál flexibility na strane dopytu. Komisia preto vyzvala agentúru ACER, aby vykonala prípravné práce na rozvoj **sieťového predpisu o flexibilite na strane odberu**.

Likvidný a konkurencieschopne zorganizovaný vnútorný trh s plynom zohráva v súčasnej geopolitickej situácii **dôležitú úlohu pri získavaní plynu pre Európu**. V súčasnosti sme aj svedkami toku plynu v maximálnej kapacite zo západnej do východnej Európy, z čoho vyplýva, že cenové signály a čoraz prepojenejšie trhy s plynom, ktoré Európa rozvinula v poslednom desaťročí, prispievajú k distribúcii dodávok plynu tam, kde je to najviac potrebné.

3.5. Výskum a inovácie a konkurencieschopnosť

EÚ čelí **technologickým a netechnologickým výzvam súvisiacim s vysokými cenami energie, kritickými surovinami, narušeniami dodávateľského reťazca, nedostatkom prírodných zdrojov (napr. pôdy a vody) a nedostatkom zručností**. Vzhľadom na to, že polovica z 30 kritických surovín uvedených v zozname EÚ sa dováža v pomere presahujúcom 80 % objemu, má prudký nárast cien[52] vplyv na konkurencieschopnosť technológií čistej energie. V roku 2022 vyše 70 % podnikov z EÚ zapojených do výroby zariadení čelilo nedostatku materiálov, pričom 30 % z nich v roku 2022 okrem toho čelilo nedostatku pracovnej sily. Z uvedeného vývoja vyplýva rastúce riziko narušení dodávateľského reťazca pre čistú energiu.

Na zvýšenie **konkurencieschopnosti sektora čistej energie v EÚ** bude musieť Únia zabezpečiť dodávky a vybudovať strategické zásoby tam, kde sú dodávky vystavené riziku.

---

49 COM(2022) 236 final z 18. mája 2022.

50 Nariadenie (EÚ) č. 1227/2011 o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu s energiou.

51 Najmä nariadenie (EÚ) 2019/943 a smernica (EÚ) 2019/944.

52 Ceny lítia a kobaltu sa v roku 2021 viac ako zdvojnásobili.

Komisia z tohto dôvodu oznámila európsky akt o kritických surovinách[53], ktorým sa zároveň identifikujú strategické projekty v celom dodávateľskom reťazci (ťažba, rafinácia, spracovanie a recyklácia) a zabezpečí, že tieto projekty pritiahnu verejné a súkromné investície.

Znižovanie závislosti EÚ od surovín, väčšie úsilie o dosiahnutie obehového hospodárstva a prekonanie nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily budú formovať odolnejší, nezávislejší, bezpečnejší a cenovo dostupnejší energetický systém, ktorý je potrebný na realizáciu plánu REPowerEU. Vzhľadom na to, že približne polovica znížení emisií skleníkových plynov očakávaných do roku 2050 si vyžaduje technológie, ktoré ešte nie sú pripravené vstúpiť na trh[54], majú **výskumné a inovačné činnosti** rozhodujúci význam pre dosiahnutie cieľov Európskej zelenej dohody.

EÚ je na čele výskumu v oblasti čistej energie. Sú však potrebné **väčšie verejné a súkromné investície do výskumu a inovácií** a intenzívnejšie činnosti zdokonaľovania a využívania. V roku 2022 EÚ potvrdila svoje **vedúce postavenie v oblasti výskumu a inovácií v globálnom sektore veternej energie**, ako aj svoje postavenie jedného z najväčších trhov s **fotovoltickými zariadeniami**, na ktorom vo viacerých segmentoch hodnotového reťazca naďalej pretrváva tvrdá konkurencia. EÚ sa zároveň nachádza na križovatke niekoľkých technológií. Napríklad, sektor **tepelných čerpadiel** bude musieť zrýchliť svoje už tak rýchlo rastúce zavádzanie, pričom dodávatelia z EÚ budú musieť zvýšiť svoju výrobu. Pokiaľ ide o **batérie**, napriek prebiehajúcim iniciatívam[55] je nedostatok domácich surovín a výroby pokročilých materiálov v Únii výzvou pre konkurencieschopnosť EÚ. Hoci sa EÚ môže v záujme zvýšenia dopytu a dodávky spoľahnúť na svoj silný komplexný prístup, prudký nárast cien elektrickej energie a závislosť od kritických surovín sú hlavnými výzvami aj pre **výrobu vodíka v EÚ prostredníctvom elektrolýzy**.

Silnejší ekosystém výskumu a inovácií podporený z programov financovania EÚ, **posilnená spolupráca** medzi členskými štátmi[45] a nepretržité **monitorovanie vnútroštátnych výskumných a inovačných** činností sú kľúčové s cieľom vymedziť úspešné smerovanie výskumu a inovácií, preklenúť medzeru medzi výskumom a inováciami a prenikaním na trh, využívať príležitosti technológií čistej energie v EÚ a posilňovať konkurencieschopnosť EÚ.

4. FINANCOVANIE EÚ PRE PLÁN REPOWEREU, URÝCHĽOVANIE PRECHODU NA ČISTÚ ENERGIU A EURÓPSKA ZELENÁ DOHODA

4.1. Hlavné investičné potreby a dostupné financovanie EÚ týkajúce sa plánu REPowerEU

Podľa **analýzy investičných potrieb Komisie**[56] by si kompletná realizácia potenciálu úplného odstránenia závislosti od dovozu ruských fosílnych palív od dnes do roku 2030 vyžadovala 300 miliárd EUR. Tieto investičné potreby musia dopĺňať návrhy balíka Fit for 55 a patrí medzi ne[57]: solárna fotovoltická a veterná energia (86 miliárd EUR), obnoviteľný vodík (27 miliárd EUR), energetická efektívnosť a tepelné čerpadlá (56 miliárd

53 Ako bolo oznámené 14. septembra 2022 v prejave o stave Únie za rok 2022.

54 Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre výskum a inovácie, *Research and innovation to REPower the EU* (Výskum a inovácie v záujme programu REPowerEU), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2022, https://data.europa.eu/doi/10.2777/74947.

55 Napr. Európska aliancia pre batérie a dôležité projekty spoločného európskeho záujmu.

56 SWD(2022) 230 final z 18. mája 2022.

57 Odhady získané modelovaním v rámci analýzy investičných potrieb.

EUR), prispôsobenie priemyslu zníženému využívaniu fosílnych palív (41 miliárd EUR), zvýšenie výroby biometánu (37 miliárd EUR), investície do elektrizačnej sústavy na umožnenie väčšej elektrifikácie (29 miliárd EUR), investície do novej infraštruktúry LNG a koridorov plynovodov (10 miliárd EUR) a ropná infraštruktúra potrebná na zaistenie bezpečnosti dodávok ropy (1,5 – 2 miliardy EUR).

Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti bude pri riešení týchto potrieb zohrávať kľúčovú úlohu prostredníctvom rôznych opatrení vrátane kapitol plánu REPowerEU, ktoré sú súčasťou národných plánov podpory obnovy a odolnosti. Plán REPowerEU aj kapitoly plánu REPowerEU v národných plánoch podpory obnovy a odolnosti by sa mali zohľadniť v aktualizácii národných energetických a klimatických plánov (NEKP) (predložiť sa majú do polovice roka 2023). Komisia poskytne usmernenia k tejto aktualizácii. Komisia navrhla dodatočné financovanie Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a začala s členskými štátmi dvojstranné rokovania s cieľom identifikovať reformy a investície, ktoré by mohli byť potenciálne oprávnené na financovanie v rámci nových kapitol plánu REPowerEU.

Členské štáty budú musieť pri vypracovaní svojich kapitol plánu REPowerEU zohľadniť **odporúčania pre jednotlivé krajiny určené v rámci európskeho semestra**, ktorých súčasťou boli tento rok **energetické odporúčania pre jednotlivé krajiny** zamerané predovšetkým na dodatočné reformy a investičné potreby súvisiace s potrebou zníženia energetickej závislosti a urýchlenia energetickej transformácie. Pri monitorovaní opatrení plánu REPowerEU bude zohrávať ústrednú úlohu rámec európskeho semestra. Ciele plánu REPowerEU sú podporené prechodom na čistú energiu a financované budú aj z iných programov EÚ, pričom sa podporia prostredníctvom viacerých iniciatív EÚ (pozri oddiel 4.2). Financovanie z prostriedkov Únie dopĺňa iné dostupné verejné a súkromné financovanie, ktoré je rozhodujúce pri získavaní investícií potrebných pre plán REPowerEU.

4.2. Finančná podpora EÚ v oblasti prechodu na čistú energiu

Podpora EÚ v oblasti prechodu na čistú energiu sa poskytuje z viacerých **programov**:

- **Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti**: investície súvisiace s klímou v rámci 26 schválených plánov obnovy a odolnosti[58] dosahujú výšku približne 200 miliárd EUR[59], čo je 37 % nad úrovňou záväzku stanoveného v nariadení o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti[60]. Najväčšia časť pridelených investícií v oblasti klímy je zameraná na čistú energiu, energetickú efektívnosť a opatrenia na obnovu budov (približne 88 miliárd EUR). Ďalšia významná časť je určená na udržateľnú dopravu (približne 70 miliárd EUR). Približne 10 miliárd EUR sa vyčlenilo na obnoviteľný a nízkouhlíkový vodík.
- Na podporu energetickej efektívnosti, energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej infraštruktúry sa výrazná podpora poskytuje aj v rámci **politiky súdržnosti**. Počas rokov 2014 až 2020 sa pridelilo 27,5 miliardy EUR na investície uznané ako prioritné v rámci plánu REPowerEU. Komisia očakáva, že v rokoch 2021 – 2027 členské štáty na takéto priority dodatočne vyčlenia 34 – 36 miliárd EUR. V júni 2022 sa v spolupráci

[58] AT, BG, BE, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, IE, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE, SI, SK.

[59] Výdavky vykázané pre Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti sú odhady vypracované Komisiou na základe údajov o sledovaní klímy uverejnených v rámci analýz Komisie týkajúcich sa plánov obnovy a odolnosti. Nahlásené údaje sa týkajú 25 národných plánov obnovy a odolnosti, ktorými sa Komisia zaoberala a ktoré schválila do 17. júna 2022. Pozri: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/recovery-and-resilience-plans-assessments_sk.

[60] V súlade s podmienkami v prílohách k vykonávacím rozhodnutiam Rady, ktorými sa schvaľujú národné plány obnovy a odolnosti.

s Európskou investičnou bankou (EIB) vypracoval nový vzorový finančných nástroj na podporu plánu REPowerEU.

- **Program InvestEU**: do júla 2022 sa v rámci „segmentu udržateľnej infraštruktúry“ pridelilo už približne 1,6 miliardy EUR zo záruk EÚ, a to aj na investície do solárnej fotovoltickej energie, veternej energie a energetickej efektívnosti. Kľúčové iniciatívy v rámci Poradenského centra InvestEU sa vzťahujú na oblasti energetickej efektívnosti a vodíka:
  - Nástroj ELENA od roku 2011 podporuje rozvoj projektov energetickej efektívnosti a čistej mobility. Prostredníctvom faktora finančnej páky na úrovni 33 má pozoruhodnú schopnosť pritiahnuť („prilákať“) súkromné financovanie. V roku 2021 sa pridelilo 35,8 milióna EUR na 18 nových projektov. Očakáva sa, že tieto projekty prinesú úspory energie na úrovni 500 GWh ročne.
  - Komisia spolupracuje s EIB na rozvoji poradenského nástroja na podporu projektov zmlúv o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov vrátane podpory zavádzania vodíka a elektrifikácie v odvetviach priemyslu.
- Z **programu Horizont Európa** sa vyčlenilo 15 miliárd EUR na podporu výskumu a inovácií v oblastiach technológií obnoviteľných zdrojov energie, energetickej efektívnosti, elektrifikácie vykurovania a chladenia a digitalizácie energetického systému.
- Z nástroja **NPE – energetika** sa financuje lepšie prepojenie energetických sietí s cieľom vytvoriť jednotný trh EÚ s energiou a dosiahnuť prechod na čistú energiu. Od roku 2014 sa z nástroja NPE – energetika podporilo 154 projektov celkovou sumou vo výške 5,7 miliardy EUR. Komisia uverejnila v marci 2022 prvú výzvu na predkladanie cezhraničných projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov. Komisia uverejnila v máji 2022 novú výzvu na predkladanie kľúčových cezhraničných projektov v oblasti energetickej infraštruktúry pre projekty uvedené v piatom zozname projektov spoločného záujmu EÚ.
- **Podprogram LIFE Prechod na čistú energiu**: v máji 2022 bola uverejnená výzva podprogramu LIFE Prechod na čistú energiu na predkladanie návrhov, ktorou sa sprístupnilo 98 miliónov EUR na projekty energetickej efektívnosti a čistej energie. Táto výzva sa vzťahuje na ciele plánu REPowerEU, ako je zníženie spotreby fosílnych palív na vykurovanie a urýchlené zavádzanie riešení energetickej efektívnosti v domácnostiach, podnikoch a verejnom sektore.
- V roku 2022 sa uskutoční historicky prvá cezhraničná verejná súťaž v rámci **mechanizmu na financovanie energie z obnoviteľných zdrojov**. Verejná súťaž sa zameria na projekty v oblasti slnečnej fotovoltiky. Mechanizmus pomôže v plnej miere využiť potenciál obnoviteľných zdrojov energie EÚ a pomôže členským štátom dosiahnuť cieľ eliminácie v oblasti dekarbonizácie prostredníctvom lepšieho spôsobu spolupráce.
- Ceny uhlíka sa počas roka 2021 zvýšili, ako aj celkový výnos zo systému EU ETS, ktorý dosiahol približne 31 miliárd EUR. Z týchto finančných prostriedkov sa podporí **inovačný fond** a **modernizačný fond**.
- **Spoločná poľnohospodárska politika (SPP)** prostredníctvom **Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV)** takisto podporuje energetickú efektívnosť, energie z obnoviteľných zdrojov a energetickú infraštruktúru. V závislosti od určených potrieb a vypracovanej stratégie v súčasných programoch rozvoja vidieka alebo budúcich strategických plánoch SPP majú členské štáty možnosť podporovať investície do výroby energie z obnoviteľných zdrojov alebo do zlepšenia energetickej efektívnosti poľnohospodárskych podnikov, ale aj vidieckych podnikov.

Komisia podporuje členské štáty aj prostredníctvom **nástroja technickej podpory**, ktorým poskytuje na mieru šité odborné znalosti na návrh a vykonávanie reforiem, a to aj v oblasti prechodu na čistú energiu. Komisia členským štátom pomáha najmä identifikovať reformy a investície s cieľom postupne zastaviť dovoz fosílnych palív z Ruska.

Aktívne **iniciatívy EÚ** zohrávajú dôležitú úlohu pri mobilizácii financovania v záujme prechodu na čistú energiu. Ide o:

- **iniciatívu Fóra investícií do udržateľnej energetiky** – veľmi úspešnú iniciatívu uľahčujúcu dialóg medzi verejnými a súkromnými zainteresovanými stranami s cieľom mobilizovať súkromné financovanie pre investície do energetickej efektívnosti a udržateľnej energetiky,
- **skupinu finančných inštitúcií pre energetickú efektívnosť**, ktorej hlavným poslaním je identifikovať prekážky financovania energetickej efektívnosti a poskytovať orgánom tvorby politiky a finančným inštitúciám odporúčania k spôsobu ich odstraňovania,
- **Dialóg investorov o energetike** spustený v roku 2022 ako platforma pre zainteresované strany, ktorá spája energetických a finančných expertov s cieľom identifikovať prekážky investícií do sektora energetiky, posudzovať politiky a nástroje financovania a navrhovať príslušné riešenia.

Začleňovanie problematiky zmeny klímy

Z rozpočtu EÚ na roky 2021 – 2027 je na klímu pridelených aspoň 30 % prostriedkov (z 20 % stanovených na roky 2014 – 2020). Osobitné programy majú cieľ výdavkov na klímu stanovený na úrovni aspoň 30 % – Európsky fond regionálneho rozvoja (30 %), program Horizont Európa (35 %), Kohézny fond (37 %), Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti (37 %), Nástroj na prepájanie Európy (60 %), program LIFE (61 %) a Fond na spravodlivú transformáciu (100 %). V plánoch obnovy a odolnosti členské štáty v roku 2021 vyčlenili 40 % na investície v oblasti klímy, čo presahuje úroveň 37 % stanovenú regulačnou povinnosťou.

4.3. Dotácie na energiu v EÚ

Trhy s energiou prešli za posledné dva roky neočakávaným a náhlym vývojom, ktorý mal výrazný vplyv na spotrebu a ceny energetických výrobkov, a to od obmedzení pohybu súvisiacich s pandémiou ochorenia COVID-19 cez obnovu po pandémii až po súčasné obdobie extrémne vysokých a nestálych cien energie. V správe týkajúcej sa dotácií[61], ktorá sa má uverejniť v októbri, sa i) predložia konečné, presnejšie číselné údaje o vývoji dotácií na energiu počas roka 2020 postihnutého ochorením COVID-19 a ii) odhady vplyvu globálneho hospodárskeho oživenia a vysokých cien energií na dotácie na energie v roku 2021.

Po poklese o viac ako 5 % v roku 2020 z dôvodu obmedzení pohybu a cestovných obmedzení osôb a podnikov **sa dotácie v EÚ na fosílne palivá v roku 2021 udržali na relatívne stabilnej úrovni**, keďže nárast v doprave a priemysle vyvážilo zníženie dotácií na fosílne palivá v sektore energetiky. Dotácie na *ropné výrobky*, najmä v odvetví dopravy, zaznamenali v roku 2020 pokles o 12 %, zatiaľ čo dotácie na *uhlie* sa medziročne zvýšili o 7 % pri miernom poklese dotácií na plyn (o 2 %), a to z dôvodu ich úlohy pri výrobe elektrickej energie. **Dotácie na ropu, uhlie a plyn zaznamenali v roku 2021 mierny**

[61] Komisia na základe nariadenia o riadení energetickej únie podáva každý rok správu o vývoji dotácií na energiu v členských štátoch, najmä dotácií na fosílne palivá, a o opatreniach, ktoré krajiny prijali s cieľom predložiť plán na ich postupné zrušenie.

nárast, pričom **dotácie na výrobu elektriny z fosílnych palív vykazovali pokles**. Viacero členských štátov EÚ prijalo od jesene roku 2021 súbežne s rastúcimi cenami energie na európskych trhoch opatrenia na zmiernenie vplyvu účtov za energie na občanov a podniky, čo viedlo k vyšším dotáciám na spotrebu energie.

Dotácie na *energie z obnoviteľných zdrojov* dosiahli v roku 2020 nárast o 7 %, keďže dlhodobé systémy podpory mali naďalej merateľný vplyv, v roku 2021 však opätovne mierne poklesli. Dotácie na energetickú efektívnosť v roku 2020 zaznamenali pokles, v roku 2021 však opätovne vykazovali nárast. Ďalší nárast dotácií sa zaznamenal v oblasti *jadrovej* energie, a to v dôsledku platieb za predčasné uzavretie jadrových elektrární v dvoch členských štátoch.

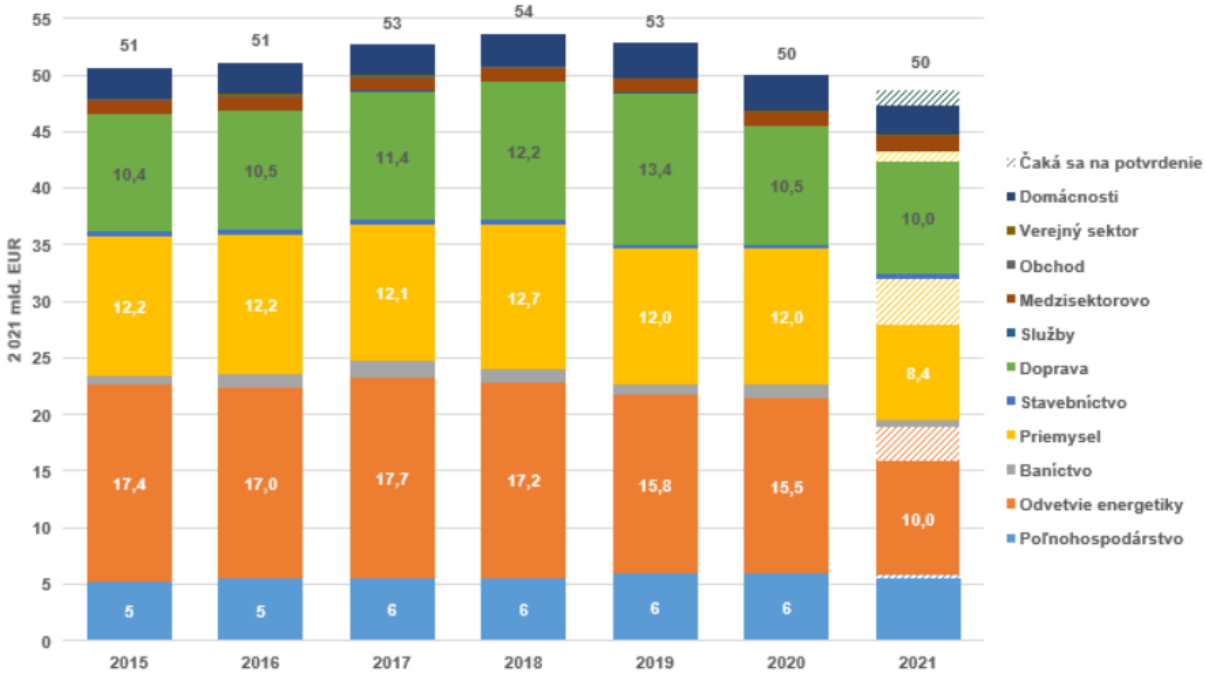

Graf 5: Dotácie na fosílne palivá v rôznych odvetviach v EÚ. Zdroj: Štúdia o dotáciách na energiu a iných zásahoch verejnej správy v Európskej únii, 2022.

Príloha I – prehľad opatrení prijatých od októbra 2021 v súvislosti s rastúcimi cenami energie

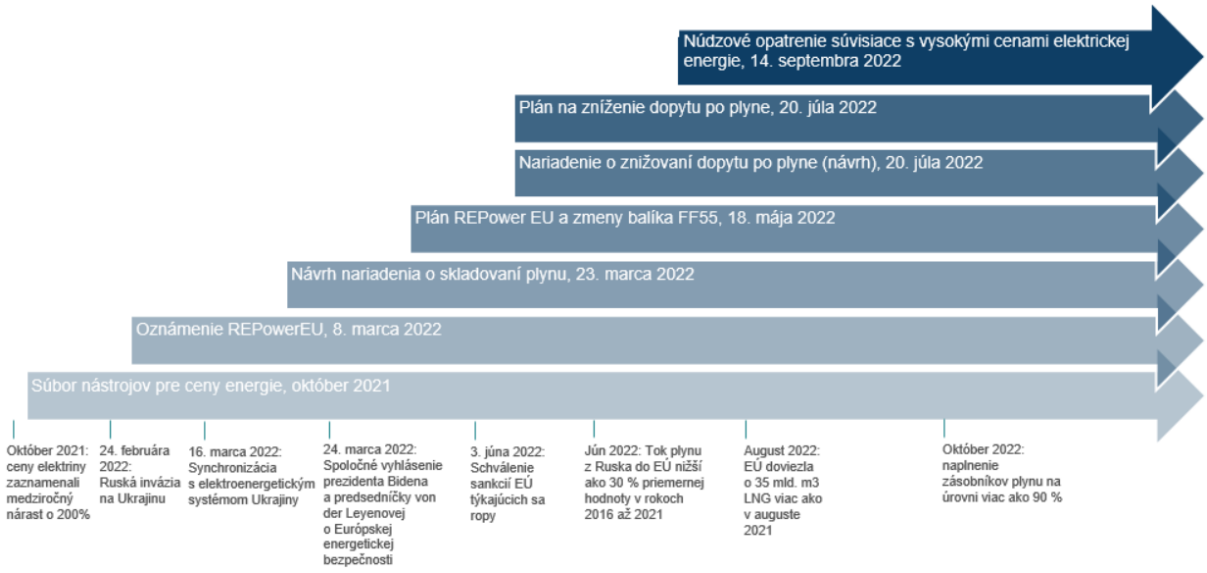

1. **Súbor nástrojov pre ceny energie, 13. októbra 2021**

- **podpora spotrebiteľov** aj prostredníctvom **núdzovej podpory príjmu** energeticky chudobných spotrebiteľov; dočasné cielené **zníženia sadzieb zdaňovania** v prospech zraniteľných domácností; povolenie dočasných **odkladov platieb za účty**; zavedenie záruk na **zabránenie odpojeniu od sústavy**,
- **poskytovanie pomoci pre podniky alebo odvetvia**, a to v súlade s pravidlami EÚ týkajúcimi sa štátnej pomoci,
- **posilnenie medzinárodného pôsobenia v oblasti energetiky** s cieľom zabezpečiť transparentnosť, likviditu a flexibilitu medzinárodných trhov,
- **vyšetrovanie možného protisúťažného správania** na trhu s energiou a dôkladnejšie monitorovanie vývoja na trhu s uhlíkom,
- uľahčenie **širšieho prístupu k zmluvám o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov** a ich podpora prostredníctvom sprievodných opatrení.

2. **Oznámenie REPowerEU, 8. marca 2022**

- **spotrebitelia:** usmernenia potvrdzujúce, že **za výnimočných okolností majú členské štáty možnosť regulovať ceny**, a v ktorých sa stanovuje, ako môžu **prerozdeliť príjmy** z vysokých ziskov odvetvia energetiky a obchodovania s emisiami medzi spotrebiteľov,
- **pravidlá štátnej pomoci:** konzultácia Komisie s členskými štátmi o potrebách a rozsahu pôsobnosti **nového dočasného krízového rámca štátnej pomoci** na poskytovanie pomoci podnikom zasiahnutým krízou, najmä tým, ktoré čelia vysokým nákladom na energiu,

- **oznámenie** legislatívneho návrhu **nariadenia o skladovaní plynu, plánu REPowerEU** a posúdenie možností, ako **optimalizovať koncepciu trhu s elektrinou**.

3. **Návrh nariadenia o skladovaní plynu, 23. marca 2022**

- **legislatívny návrh**, ktorým sa zavádza **povinnosť naplnenia zásobníkov plynu na ďalšiu zimu minimálne na úroveň 80 %**,
- **oznámenie**, v ktorom sa stanovujú **možnosti intervencie na trhu** na európskej a vnútroštátnej úrovni a posudzujú výhody a limity každej možnosti,
- **nariadenie** prijaté Európskym parlamentom a Radou **27. júna**.

4. **Energetická platforma EÚ, 7. apríla 2022**

- dobrovoľná účasť členských štátov v záujme **spoločného nákupu plynu** s cieľom zabezpečiť rovnocennejší prístup vo všetkých členských štátoch EÚ a podporiť bezpečnosť dodávok energie,
- zriadenie **poradnej skupiny pre odvetvie a piatich regionálnych pracovných skupín** s cieľom prispieť k lepšiemu porozumeniu potenciálneho dopytu, ktoré sa má zapracovať v rámci mechanizmu spoločného nákupu.

5. **Plán REPowerEU, 18. mája 2022**

- **urýchľovanie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie:**
  - zvýšenie hlavného cieľa do roku 2030 pre obnoviteľné zdroje energie zo 40 na 45 %,
  - **odporúčanie urýchliť schvaľovanie veľkých projektov v oblasti obnoviteľných zdrojov energie,**
  - cielená **zmena smernice o obnoviteľných zdrojoch energie** na uznanie energie z obnoviteľných zdrojov ako prevažujúceho verejného záujmu,
  - **solárna stratégia EÚ**,
  - **iniciatíva pre strešné solárne inštalácie**,
  - **zdvojnásobenie tempa zavádzania tepelných čerpadiel**,
  - stanovenie cieľovej hodnoty **10 miliónov ton obnoviteľného vodíka z domácej výroby** do roku 2030,
  - **akčný plán pre biometán**.
- **šetrenie energie:**
  - zvýšenie záväzného cieľa energetickej efektívnosti do roku 2030 z 9 na 13 %,
  - **oznámenie EÚ k úsporám energie** podporujúce posilňovanie úspor energie.
- **diverzifikácia dodávok a podpora medzinárodných partnerov:**
  - **vonkajšia energetická stratégia EÚ**, ktorou sa prehlbuje spolupráca EÚ s medzinárodnými partnermi a posilňuje jej diplomacia v oblasti energetiky, zabezpečujúc diverzifikáciu dodávok energie a podporu zelenej a spravodlivej energetickej transformácie.

6. **Úspora plynu pre bezpečnú zimu, 20. júla 2022**

- **nariadenie o znižovaní dopytu po plyne (návrh), 20. júla 2022**
  - stanovenie cieľovej hodnoty pre všetky členské štáty na **zníženie dopytu po plyne o 15 %** v čase od 1. augusta 2022 do 31. marca 2023,

- umožnenie Komisii po porade s členskými štátmi vyhlásiť **„stav pohotovosti Únie“ vo vzťahu k bezpečnosti dodávok**, ktorým sa aktivuje povinné zníženie dopytu po plyne vo všetkých členských štátoch,
- **nariadenie** je založené na článku 122 ZFEÚ a bolo prijaté Radou **27. júla**.

- **plán na zníženie dopytu po plyne, 20. júla 2022**
  - stanovenie opatrení, zásad a kritérií **koordinovaného zníženia dopytu po plyne**,
  - stanovenie **usmernení pre členské štáty**, ktoré by mali zvážiť pri plánovaní utlmenia činností,
  - podpora **nahrádzania plynu inými palivami**, pokiaľ možno čistejšími zdrojmi energie,
  - stimulácia **celkových úspor energie vo všetkých sektoroch**.

7. Núdzová intervencia na trhu súvisiaca s vysokými cenami elektrickej energie (návrh), 14. septembra 2022

- návrh, aby členské štáty mali za cieľ do 31. marca 2023 znížiť celkový dopyt po elektrine aspoň o 10 %,
- stanovenie **dočasného príjmového stropu pre výrobcov elektriny použitím inframarginálnych technológií**,
- stanovenie dočasného **solidárneho príspevku** z nadmerných ziskov vytváraných z činností v odvetviach ropy, plynu, uhlia a rafinérií, ktorý sa presmeruje na spotrebiteľov energie,
- umožnenie **regulovaných cien elektriny pod úrovňou nákladov** po prvýkrát a rozšírenie regulovaných cien tak, aby sa vzťahovali aj na malé a stredné podniky,
- **nariadenie** je založené na článku 122 ZFEÚ a bolo prijaté Radou **30. septembra**.